

המכללה האקדמית תל אביב-יפו

בית הספר למדעי ההתנהגות

המגמה לפסיכולוגיה קלינית

זרים/ות בתוכנו: טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב גברים הומואים

חיבור זה הוגש כחלק מהדרישות לקבלת תואר מוסמך (M.A.) בפסיכולוגיה קלינית

במכללה האקדמית תל אביב-יפו

על ידי

מרים אסוצקי

בהנחיית: ד"ר עופר פיין

ינואר 2011

תוכן העניינים

4.....תקציר

5.....**מבוא**

8.....ההיסטוריה של טרנספוביה בקהילה ההומו-לסבית בעולם ובישראל

12.....עמדות שליליות של גברים הומואים כלפי נשיות

14.....סקסיזם וגברים הומואים

17.....מודעות לגבריות

18.....קבלה עצמית, מערכות יחסים זוגיות וטרנספוביה

20.....היכרות עם אדם טרנסג'נדר

21.....המחקר הנוכחי

21.....השערות המחקר

שיטה

23.....משתתפים

24.....כלים

26.....הליך

27.....תוצאות

30.....דיון

33.....מגבלות המחקר

34.....השלכות המחקר

36.....מחקרי המשך

38.....ביבליוגרפיה

רשימת טבלאות

- טבלה 1 – מהימנויות של משתני המחקר 27
- טבלה 2 – מטריצת קורלציות, ממוצעים וסטיות תקן של משתני המחקר (N=163) 28
- טבלה 3 – ניתוח רגרסיה לינארית של משתנים המנבאים טרנספוביה 29

תקציר

מטרתו המרכזית של המחקר הנוכחי הייתה לבדוק את הקשר בין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות (MTF) בקרב גברים הומואים לבין עמדות שליליות כלפי נשיות, מודעות לגבריות וסקסיזם. כמו כן נבדק הקשר בין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות לבין משתנים נוספים: קיום היכרות עם אדם טרנסג'נדר, הימצאות בארון לעומת מחוץ לארון והימצאות בקשר זוגי. המשתתפים היו 163 גברים הומואים בגילאי 18.5-63, שגוייסו למחקר ע"י פרסום באתרי אינטרנט הרלוונטיים לקהילה והפצה דרך אי-מייל. המשתתפים נבדקו ע"י שאלוני מחקר שמולאו ע"י הנבדקים "אוניין". תגובותיהם נרשמו אוטומטית במערכת הממוחשבת. התוצאות הראו כי עמדות שליליות כלפי נשיות היו בקורלציה חיובית גבוהה ומובהקת עם טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, וכי מודעות לגבריות וסקסיזם היו בקורלציה חיובית בינונית ומובהקת עם טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות. כמו כן, עמדות שליליות כלפי נשיות וסקסיזם ניבאו 55% מהשונות בטרנספוביה. מודעות לגבריות לא נמצאה כמנבא לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות. בנוסף, נמצא כי קיום היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר והימצאות מחוץ לארון (באופן מלא) היו קשורים לרמות נמוכות יותר של טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות. גברים הומואים שהיו בקשר זוגי לא היו בעלי רמות טרנספוביה נמוכות יותר מגברים הומואים שלא היו בקשר זוגי. משמעות הממצאים, השלכות המחקר, מגבלות והצעות למחקרי המשך נידונות בעבודה.

מבוא

הרתיעה מפני ואפליה כלפי אנשים על רקע זהותם המינית והמגדרית מהוות תופעות רחבות היקף, שזכו לתשומת לב מחקרית נרחבת בשנים האחרונות. עם זאת, בעוד שגוף הידע על הומופוביה הולך ומתבסס, טרנספוביה עודנה נושא שאינו נחקר מספיק. בתוך כך, ישנו עוד פחות מחקר על הגישות כלפי אנשים טרנסג'נדרים וטרנסקסואלים בתוך הקהילה ההומו-לסבית. בנוסף, פעמים רבות אנשים טרנסג'נדרים אינם מובחנים בספרות ה-LGBT (lesbian, gay bisexual and transgender) מהומוסקסואלים, לסביות ובי-סקסואלים, וכך אין הבחנה בין נושאים של זהות מגדרית, תפקידי מגדר ונטייה מינית (Nagoshi, Adams, Terrell, Hill, Brzuzy, & Nagoshi, 2008). מטרת המחקר הנוכחי היא לעמוד על טיבם של המניעים לטרנספוביה, תוך התמקדות בטרנספוביה המופנית כלפי נשים טרנסג'נדריות ע"י גברים הומואים.

כיום, "טרנסג'נדר" מייצג "מונח מטריה" תחתו מצוי כל מי שמכופף הנורמות המגדריות-חברתיות המצויות, וכולל: cross-dressers, טרנסקסואלים, מלכות דראג, נוער ג'נדרקוויר (מי שזהותו המגדרית אינה "גבר" או "אשה"), ומגוון מונחים אחרים שאנשים משתמשים בהם על מנת לזהות את מגדרם. המונח "טרנסג'נדר" הוא נייטרלי למגדר, במובן שהוא כולל גם אנשים שנולדו כזכרים שמבטאים או מזהים את המגדר שלהם כנקבה, (male-to-female - MTF transgender), וגם אנשים שנולדו כנקבות שמבטאים או מזהים את המגדר שלהם כזכר (female-to-male - FTM transgender) (Stotzer, 2009).

עפ"י הגדרתו של Bornstein (1994, בתוך Nagoshi et al., 2008) טרנסג'נדרים הם אנשים החיים בזהות מגדרית השונה מההגדרות ההטרו-נורמטיביות המסורתיות, אך אין להם כלל כוונה, או כוונה מועטה בלבד, לבצע ניתוח לשינוי מין. עפ"י Green (2004, בתוך Nagoshi et al., 2008) טרנסג'נדרים הם אנשים המפרים נורמות של תפקידי מגדר וזהות מגדרית ו/או חוצים את גבולותיו של מגדר אחד אל עבר המגדר השני. לעומת זאת טרנסקסואלים, עפ"י Hird (2002, בתוך Nagoshi et al., 2008) מתכוונים לעבור, או עברו טיפול הורמונלי וניתוח לשינוי מין ויכולים להיות בשלב טרום ניתוח/מעבר, בתוך תהליך המעבר, או לאחר הניתוח/מעבר. בעבודה הנוכחית יעשה שימוש כללי במונח טרנסג'נדר, בהתאם למקובל כיום, כמונח מטריה.

בשנים האחרונות, החלו חוקרים להמשיג דעות קדומות המופנות כלפי אנשים טרנסג'נדרים. **טרנספוביה** היא תחושת גועל כלפי אינדווידואלים שאינם קונפורמיים עם הציפיות המגדריות של החברה. בדומה להומופוביה - פחד או סלידה מהומוסקסואלים (Weinberg, 1972 בתוך Hill & Willoughby, 2005), טרנספוביה כוללת תחושת סלידה מנשים גבריות, גברים נשיים, cross-dressers, טרנסג'נדרים ו/או טרנסקסואלים. ספציפית, טרנספוביה מתבטאת בפחד שמכרים אישיים עלולים להיות טרנסג'נדרים או בגועל בתגובה למפגש עם אדם טרנסג'נדר. יש לשים לב כי הסיומת "-פוביה" אינה רומזת כי אדם טרנספובי סובל מתגובות פוביות קליניות או מהפרעה נפשית. השימוש בסיומת "-פוביה" נעשה על מנת לציין פחד או שנאה בלתי הגיוניים, המונצחים לפחות חלקית ע"י אידאולוגיה חברתית (Hill & Willoughby, 2005).

גישות שליליות כלפי אנשים טרנסג'נדרים הינן נפוצות בתרבויות שונות ובמקומות שונים בעולם (Hill & Willoughby, 2005; Tee & Hegarty, 2006; Winter et al., 2009). על רקע גישות אלו, אנשים טרנסג'נדרים סובלים מאלימות פיזית, מילולית ומינית, כמו גם מהדרה ואפליה במגוון תחומים, כולל אפליה בתעסוקה, התעללות כלכלית ומניעת גישה למשאבים כמו שירותי בריאות, אי-יכולת להינשא כחוק ועוד (Minter & Daley, 2003). Lombardi, Wilchins, Priesing, and Malouf (2001) בחנו חוויות של הטרדה ואלימות בקרב אנשים טרנסג'נדרים. הן מצאו כי החוויה הנפוצה ביותר הייתה אלימות מילולית. מעל למחצית המדגם דיווחו כי חוו, בשלב כלשהו בחייהם, הטרדה מילולית על רקע היותם טרנסג'נדרים. מעקב מטריד (stalking) הייתה התופעה השניה בשכיחותה, ולאחריה תקיפה ללא נשק. בסך הכל, 59.9% מהמדגם חוו אלימות או הטרדה (26.6% חוו תקרית אלימה), ו-37.1% דיווחו על צורה כלשהי של אפליה כלכלית. במהלך חייהם, 19.4% מהנבדקים במדגם דיווחו כי הותקפו ללא נשק, ו-17.4% דיווחו על זריקת חפצים לעברם, ו-10.2% דיווחו כי הותקפו עם נשק. בסך הכל, קרוב למחצית מהמדגם (47%) הותקפו בדרך כלשהי במהלך חייהם.

ממצאי המחקר המקיף של Stotzer (2009) אודות אלימות כלפי אנשים טרנסג'נדרים בארה"ב, הראו כי אנשים טרנסג'נדרים סובלים מתקיפות פיזיות, תקיפות מיניות והטרדה במקומות ציבוריים בידי זרים, וחלק גדול מהם אף סובלים צורות אלו של אלימות בבתיהם מאנשים שהם מכירים. דיווחים עצמיים סיפקו את הידע המפורט ביותר אודות השכיחות של פשעי-שנאה, ומראים כי רב האנשים הטרנסג'נדרים יחוו אלימות בימי חייהם, וכי הסיכון לאלימות

מתחיל בגיל צעיר. דיווחים משיחות לקווי סיוע (hotlines) ולמשטרה מראים גם הם שכיחות גבוהה של פשעי-שנאה כלפי אנשים טרנסג'נדרים.

אנשים טרנסג'נדרים עלולים לחוות צורות של אלימות והתעללות בעלות אלמנטים טרנספוביים מיוחדים. לדוגמא, אלימות פיזית ומינית עלולה לכלול תקיפה והשחתת חלקי גוף כגון חזה, איברי מין ושיער, המסמלים תפיסות תרבותיות מסוימות של מגדר. התעללות כלכלית עלולה לכלול מניעת תמיכה כלכלית הקשורה לשירותים ספציפיים לטרנסג'נדרים (כמו אלקטרוליזה, הורמונים, ניתוחים) או מניעת תמיכה כלכלית בכלל ו/או ניצול התלות הכלכלית של הקרבן, ע"י דרישות לפיצוי או החזר פיננסי ע"י זנות או סחר בסמים. התעללות רגשית/מילולית עלולה לכלול לעג כלפי התנהגות או הופעה טרנסג'נדרית, איומים להגביל או למנוע גישה לילדים או לשירותים, ואיומים לחשוף את הזהות המגדרית של הקרבן למעסיקים, עובדי סעד, עובדי מערכת הבריאות, עובדי הגירה, או כל אחד אחר שהוא בעל השפעה או שליטה על רווחת הקרבן (Goldberg, 2003 בתוך White & Goldberg, 2006).

היקף המחקר העוסק בטרנספוביה הולך ועולה בהדרגה בשנים האחרונות. עם זאת, רובם המכריע של מחקרים אלו משקפים את היחס של אנשים **הטרוסקסואלים** כלפי טרנסג'נדריות. ישנו עדיין מחסור רב במחקר הבודק את הגישות, העמדות וההתנהגויות כלפי אנשים טרנסג'נדרים בתוך הקהילה ההומו-לסבית.

בשנים האחרונות, במאמץ להפוך למכלילים יותר כלפי טרנסג'נדרים, אירגונים הומוסקסואליים/ לסביים/ ביסקסואליים רבים בעולם הוסיפו לשמם את האות "T" עבור "trans" ועתה משתמשים במונח LGBT. בעוד שהכללה זו עונה על צרכיהם של אנשים טרנסג'נדרים מסויימים, החשים מחוברים לקהילת ה-LGB(T), יש בכך בלבול בהקבלת נטייה מינית - למי אדם נמשך מינית ורומנטית, למגדר. למרות שישנן חוויות נפוצות המשותפות לקהילות הטרנס וה-LGB, למשל - בושה, בידוד חברתי, דעות קדומות, אפליה ופשעי-שנאה - לאנשים טרנסג'נדרים בעלי כל הנטיות המיניות ישנן דאגות ספציפיות, שאינן חופפות את אלו של קהילת ה-LGB (White & Goldberg, 2006).

זאת ועוד, לא רק שהכללתם של טרנסג'נדרים במקשה אחת עם ה-LGB היא בעייתית, מכיוון שהיא מעמידה בספק את ההתייחסות הדרושה לעניינים טרנס-ספציפיים, אלא ישנן עדויות אנקדוטליות ומחקריות לכך שלא תמיד אנשים טרנסג'נדרים מתקבלים באהדה והבנה בתוך קהילות וארגונים אלו. בעוד שלסביות והומוסקסואלים רבים חשים כי

"טרנסג'נדרים" ו"ביסקסואלים" הם שמות של חלקים מקהילתם, אחרים דוחים באופן פעיל את הרעיון כי טרנסג'נדרים וביסקסואלים מהווים חלק מהקהילתם, ורואים אותם כלגמרי נפרדים ומובחנים (Weiss, 2004).

Stone (2009) ערכה מחקר שהתייחס לעמדות כלפי הכללת אנשים טרנסג'נדרים בקהילה ההומו-לסבית. היא ראינה 32 פעילות ופעילים חברתיים, הומוסקסואלים ולסביות ממרכז-מערב ארה"ב, שהיו מעורבים בפוליטיקת ה-LGBT המקומית בין השנים 1992-2002, בנוגע לעמדותיהם לגבי הכללת אנשים טרנסג'נדרים. היא מצאה כי גברים הומוסקסואלים היו אלה שהכי נאבקו כנגד הכללתם. הם התקשו לטפח חוויות משותפות וקשרים עם אינדוידואלים טרנסג'נדרים, ולאפשר להם מרחב בתוך הארגונים. נשים לסביות נטו להביע יותר אמביוולנציה כלפי הכללת אנשים טרנסג'נדרים. הן קישרו לעיתים קרובות פמיניזם, זכויות, וצדק חברתי לנושאי טרנסג'נדרים. הן תיארו את הבנתן נושאים אלו כנטועה גם בפמיניזם וגם באינטראקציות האישיות שלהן עם אנשים טרנסג'נדרים. עם זאת, מודעות פמיניסטית זו ונסיגת האישיות הביאו גם לכך שרבות מהן הביעו חשש כלפי הכללת אנשים טרנסג'נדרים, ובייחוד כלפי מה שהן תפסו כפלישה לשטח נשי. בעוד שנשים לסביות התייחסו יותר למרחבים הנשיים בתוך תנועת ה-LGBT, הגברים ההומואים במחקר נטו "לקחת בעלות" על התנועה ולתאר את ספקנותם בנוגע להכללת אנשים טרנסג'נדרים בתנועה במונחים של פלישה לתוך התנועה "שלהם", תפיסה שיכולה להיות קשורה בקדימות ההיסטורית של שליטתם בה.

ההיסטוריה של טרנספוביה בקהילה ההומו-לסבית בעולם ובישראל

לאחר מלחמת העולם השנייה, החלו להופיע בארה"ב לראשונה ארגונים הומו-לסביים שעסקו בפעילות פוליטית גלויה. קבוצות אלו נקטו במדיניות של אקומודציה, ועודדו הומוסקסואלים ולסביות "להתנהג נורמלי" ולהשתלב (לסביות צריכות ללבוש שמלות, הומואים לא) (Wikholm, 2000 בתוך Weiss, 2004). ארגונים אלו ניסו להשיג את קבלת הציבור הרחב ע"י שידור המסר "אנחנו בדיוק כמוכם". אנשים טרנסג'נדרים זכו ליחס מזלזל מכיוון שהם הפרו נורמות תרבותיות של התנהגות מינית ע"י אי-בהירות מגדרית, אנדרגניות ניכרת לעין ו"מוזרות" מגדרית (gender queerness), וע"י כך הפרו את הרעיון האקומודטיבי שהם "בדיוק כמוכם". ז"א, הם לא "עברו" (pass) כסטרייטים במידה מספקת. בנוסף, אנשים טרנסג'נדרים נדחו וזכו ל"הסתכלות מלמעלה" מצד קהילה ההומו-לסבית גם מכיוון

ש"עברו מדי" - חלקם אימצו סטריאוטיפים של התנהגות מגדרית (נשיות עבור MTF והיפר-גבריות עבור FTM) וכך אימצו לחיקם את המנהגים וזכויות-היתר ההטרנסקסואליים, ע"י זיהוי התנהגותם עם בני מינם כהטרנסקסואלית, וע"י כך דחיית הזהות ההומוסקסואלית (Weiss, 2004). Meyerowitz (2002, בתוך Weiss, 2004) מציינת כי סקר שנערך בשנות ה-1960, הראה כי שני שלישי מתוך מדגם של כמעט 300 הומוסקסואלים ולסביות בתנועה ההומופילית החשיבו את אלו שביקשו לעבור ניתוח לשינוי מין ל"נוירוטיים בצורה חמורה".

במהלך שנות ה-70, הומוסקסואליות הלכה ונהפכה למקובלת יותר, בייחוד לאחר המהומות הנודעות בבר "Stonewall" בניו-יורק ב-1969, ולאחר הכרזת איגוד הפסיכיאטריה האמריקאי (APA) ב-1974 כי הומוסקסואליות אינה נחשבת יותר להפרעה נפשית (בניגוד לטרנסקסואליות וטרנסג'נדריות, שכיום עדיין נחשבות להפרעות נפשיות עפ"י ה-APA). עם שינוי זה, החלו הארגונים ההומוסקסואליים המקובלים יותר לתבוע ביתר שאת סובלנות חברתית וזכויות אזרח חוקיות. על מנת לעשות זאת, היה עליהם להתנער מהאלמנטים הפחות מקובלים והבלתי מקובלים בעליל שבקבוצה, בייחוד טרנסקסואלים נשיים. קבוצות למען זכויות של הומוסקסואלים, בעודן מסורות, כעיקרון, להכללת כלל האנשים ההומוסקסואלים - כולל בי-סקסואלים וטרנסג'נדרים, החלו להיות מובלות ע"י גברים הומואים ונשים לסביות מעורים יותר פוליטית, ליצירת פלטפורמה ששרתה, במודע או לא במודע, את האינטרסים של האנשים ההומוסקסואליים הנורמטיביים, אך לא בהכרח את אלו של בי-סקסואלים או טרנסג'נדרים (Weiss, 2004).

בתחילת שנות ה-90 התפתח אקטיביזם חברתי טרנסג'נדרני בניו-יורק וסן-פרנציסקו, שדחף להכללה גלויה של טרנסג'נדרים באירועי וארגוני LGB מקומיים ולאומיים כאחד (Green, 2004 בתוך Stone, 2009). ארגוני LGB רבים החלו "להוסיף את ה-T" לשמם ולהצהרות-הכוונות שלהם. למרות הצמיחה בשיתוף והכללת אנשים טרנסג'נדרים ברמה הלאומית, ישנן עדיין אי-הבנות בין אקטיביסטים הומוסקסואליים/לסביות לבין אקטיביסטים טרנסג'נדרים. פעילים חברתיים ומלומדים רבים מתחו ביקורת על הכללה זו בכך שהיא שטחית, רק "הוספת ה-T" לשם ולהצהרה של הארגון, ללא הוספת התייחסות לנושאים הספציפיים לאנשים טרנסג'נדרים או אקלים מסביר פנים כלפיהם (Minter, 2006 בתוך Stone, 2009).

אחת המחלוקות הבולטות בנוגע להכללת אנשים טרנסג'נדרים התרחשה בשנת 1991, כאשר ננסי ג'ין ברקהולדר, אשה טרנסקסואלית, גורשה מ-Michigan Womyn's Music Festival, מכיוון שלא תאמה את המדיניות הטכנית להשתתפות בפסטיבל - היא לא השתייכה לקבוצת ה-"womyn-born-womyn" (איות אלטרנטיבי ל-women-born-women - נשים שנולדו וחיו את כל חייהן כנשים). תקרית זו עוררה שערוריה ומאז הפך הפסטיבל לשדה קרב למען הכללת אנשים טרנסג'נדרים. בקרב זה, ישנה הבחנה ברורה בין FTM ל-MTF. טרנסג'נדרים FTM עדיין משתתפים/ות בפסטיבל, בעוד שישנם דיווחים על סינון נשים טרנסג'נדריות MTF (Gamson, 1997) בתוך Stone, (2009).

תקרית טרנספובית נוספת ארעה לפני מצעד וושינגטון למען זכויות ההומואים, הלסביות והביסקסואלים ב-1993, אז פעלו טרנסג'נדרים וטרנסקסואלים למען הוספת המילה "טרנסג'נדרים" לשם המצעד. בסופו של דבר, החליטה הועדה המארגנת לשלול את הכנסת המילה לכותרת המצעד. בנוסף, כאשר הוכרז על ההחלטה באחת הפגישות של הועדה, נשמעו צעקות עידוד מקהל הנוכחים. מספר תקריות כגון אלו שהובאו לעיל, שהתרחשו בשנות ה-70 וה-90, הדגימו את התפיסה של חלק מהקהילה ההומואית כי אנשים טרנסג'נדרים היוו אתגר גדול מדי עבור החברה הנורמטיבית, וכך פגעו באמינות המאמצים של הומואים ולסביות "מתקבלים על הדעת" יותר (Devor & Matte, 2004). כמו במקומות אחרים בעולם, מצביעות עדויות אנקדוטליות ממקורות שונים על כך כי גם הקהילה ההומו-לסבית בישראל נגועה בטרנספוביה. בעוד שמחקר אקדמי בנושא בישראל עודנו אפסי, אחת הזירות המשקפות, באופן חלקי לפחות, את תמונת המצב החברתית כיום, היא תקשורת ההמונים ובייחוד האינטרנט. נורה גרינברג, פעילה בולטת בקהילת הטרנסג'נדרים והטרנסקסואלים בישראל, אומרת:

כל פעם שמתפרסמת כתבה באינטרנט על אדם טרנסג'נדר, כזאת או אחרת, את תראי בטוקבקים המון דיבורים טרנספוביים. כמי שעוקבת אחר הדברים האלה במשך הרבה שנים, אני אומרת – אין מקום להשוואה בין חריפות המסרים הטרנספוביים, הטוקבקים הטרנספוביים, באתרים סטרייטיים, שהיא מאוד קשה, אבל היא לא עומדת בשום פרופורציה לחריפות הטרנספוביה של אתרים הומואים. מדהימה! החריפות, השנאה שיוצאת משם.

(נורה גרינברג, תקשורת אישית, 14.10.10).

שני הציטוטים הבאים, למשל, לקוחים מ"טוקבקים" שהתפרסמו בתגובה לכתבה באתר gogay על אירועי יום הזיכרון לטרנסג'נדרים, שנרצחו על רקע זהותם המגדרית, המצויין מזה כמה שנים בישראל:

יש יום נגד הומופוביה אז אל תדרשו שזה יהיה יום נגד הומופוביה וטרנספוביה. תחגגו לכם את היום שלכם ואנחנו את שלנו. (gogay, 07.11.10)

לטרנסים יש אירועים נפרדים? למה שלהומואים לא יהיו? לקהילת ההומואים יש נושאים ייחודיים להתייחס אליהם שאינם חיתוך הפין, הסרת השדיים ונטילת הורמונים לעיוות הכוס. תתמודדו. רוצים יצוג במצעד גאווה? תעשו לעצמם [כך במקור] מצעד ותעזבו אותנו במנוחה. רוצים יצוג באירועים קהילתיים? הנה אתם עושים לעצמם [כך במקור] אירועים אז תשאר שם, בנפרד. הקהילה מוקיאה [כך במקור] אתכם, צעקניים שהגיחו מהקרס (gogay, 07.11.10)

כאשר נבחרה נורה גרינברג ליו"ר אגודת הלהט"ב (הומואים, לסביות, בי-סקסואלים וטרנסג'נדרס) בישראל, הייתה זו הפעם הראשונה בעולם בה נבחרה אשה טרנסקסואלית לראשות ארגון גאה. בחירתה עוררה מחלוקת וסערה באגודה, כאשר חלק מחבריה התנגדו לכך שגב' גרינברג תשב בראשה. אחד מיושבי הראש לשעבר אף החזיר את פנקס החברות שלו ובקש למחוק אותו מרשימת החברים, מכיוון שלא הסכים להמשיך ולהיות חבר בארגון שמעמיד אשה טרנסקסואלית בראשו.

זה היה עוד שלב בשרשרת שהתחילה קודם, כאשר אחד מיושבי הראש הקודמים, מנחם שיזף [ז"ל], שינה את השם של האגודה, שאז נקראה 'אגודת ההומואים והלסביות', והוסיף 'אגודת ההומואים, הלסביות, הבי-סקסואלים] **והטרנסג'נדרים**'. והיו הרבה ויכוחים סביב העניין הזה של מה פתאום מוסיפים טרנסג'נדרים? מה לנו ול... אנשים האלה?

(נורה גרינברג, תקשורת אישית, 14.10.10).

אלו הן רק דוגמאות ספורות לביטויים של טרנספוביה בקהילה ההומו-לסבית בישראל ובעולם. לאור דוגמאות אלו ואחרות, ניתן להבין את החשיבות הרבה של מחקר שינסה לעמוד על טיבן של הסיבות לטרנספוביה בקהילה זו, במאמץ

להבין את שורשיה ולמגרה. המחקר הנוכחי מתמקד, כאמור, בטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות (MTF) בקרב גברים הומואים.

עמדות שליליות של גברים הומואים כלפי נשיות

ישנן עדויות רבות, מתוך פרסומים אקדמיים ומתוך התקשורת הפונה לקהל הגאה, ליחס השלילי כלפי גברים הומואים נשיים הקיים בתוך הקהילה ההומוסקסואלית. Chauncey (1994, בתוך Taywaditep, 2002) תיאר את התנועה הקווירית בניו-יורק של שנות ה-1910 וה-1920, שבה גברים הומואים מהמעמד הבינוני, שלא היו מרוצים מהסטטוס המגדרי המדמה אותם לנשים, הזדהו כ-"queers", ע"מ להבדיל את עצמם מגברים הומואים נשיים. המילה "queer" לא רמזה על טבע נשי, ולכן לא נחשבה על-ידם למזלזלת. גברים אלו ייחסו את התוויות שנחשבו לפוגעניות, כגון: "queens", "faggots", "fairies" – לגברים הומואים נשיים, שהם תיעבו. גברים שתוייגו בתוויות אלו זכו לתרעומת מצד הקווירים על כישלונם לציית לנורמות השמרניות של המעמד הבינוני, שדגלו ב"נאותות" מגדרית ומעמדית.

מחקרים היסטוריים אחרים תיעדו רגשות אנטי-נשיים בקרב גברים הומואים גם בגרמניה שלפני מלה"ע השנייה, צרפת ואנגליה, שם גברים הומואים הזדהו עם החברה המסורתית לא רק ע"י תביעה של גבריותם, אלא גם ע"י ניכור הנשי (Mosse, 1996, פרק 7, בתוך Taywaditep, 2002). הסופר הצרפתי מארק-אנדרה רפלוביץ', אחד הגברים ההומואים הראשונים שכתבו מאמרים מדעיים על הומוסקסואליות, גינה באופן גלוי גברים הומואים נשיים כ"שקרנים חולניים ופושעים" (מצוטט בתוך Mosse, 1996, ע"מ 149-150, בתוך Taywaditep, 2002). רפלוביץ' הבדיל בין שני סוגי גברים הומואים: הגבריים, שהיו "נעלים, מעניינים, כנים ומוסריים", והנשיים, שהיו "תוצאה של חטא, ונטו להיות סוטים, מפתים את הצעירים ובלתי כנים" (Rosario, 1996, ע"מ 163, בתוך Taywaditep, 2001). עבודתו הפרובוקטיבית של רפלוביץ' הפכה לחלק בולט מהשיח הרפואי על הומוסקסואליות במפנה המאה ה-20 בצרפת ומעבר לה (Taywaditep, 2001).

עם עליית התנועה לשחרור הגייז, גברים הומואים היפר-גבריים החלו להופיע בערים מערביות גדולות בשנות ה-70 המוקדמות. המראה ההיפר-גברי בישר על זהות גברית הומוסקסואלית חדשה, שנועדה להחליף את הסטריאוטיפ הנשי

של התקופות הקודמות. מגמה זו זכתה לשמות שונים, ביניהם "מצ'ואיזם הומואי" – "Gay Machismo" (Humphries, 1985 בתוך Taywaditep, 2001). בעוד שהמצ'ואיזם ההומואי אומץ לחיק הקהילה והפך לערך השלט בה באופן כמעט אוניברסלי, ייתכן כי גברים הומואים נשיים הפכו למודרים יותר ויותר בקהילתם שלהם (Taywaditep, 2001).

אחד ממקורות המידע לגבי עמדות של גברים הומואים כלפי נשיות הוא מחקרים שהתמקדו במודעות במדורי היכרויות לגברים. למשל, Bailey, Kim, Hills, and Linsenmeier (1997) בדקו את העדפותיהם של גברים הומואים לגבריות/נשיות אצל בני זוג פוטנציאליים, ע"י ניתוח מודעות אישיות במדורי היכרויות בעיתונים. כמו כן, הם בדקו באופן ישיר את העדפותיהם לגבי בני-זוג. הם מצאו כי גם התיאורים העצמיים של גברים הומואים וגם המאפיינים המועדפים עליהם בבן זוג היו משוחדים בחזקה בכיוון של תיאורים גבריים. גברים הומואים נטו להציג את עצמם כבעלי מראה גברי והתנהגות גברית, ולחפש בני זוג דומים. בנוסף, הערכתם של גברים הומואים את מידת האטרקטיביות של דמות מטרה גברית ירדה, כאשר תוכן המודעה של דמות המטרה היה קשור לתחומי עניין והתנהגויות נשיות באופן טיפוסי.

הממצא כי רב הגברים ההומואים מעוניינים בבן זוג גברי נתמך ע"י מחקרים נוספים. למשל, Sánchez, Westefeld, Liu, and Vilain (2010), אשר שאלו את המשתתפים באופן ישיר על העדפותיהם, מצאו כי עבור גברים הומואים רבים, גבריות היא תכונה חשובה, הם חפצים בשותפים רומנטיים שנראים גבריים, וכי בממוצע, גברים הומואים רצו להיות גבריים יותר מכפי שתפסו את עצמם.

Clarkson (2006) ערך ניתוח של השיח המתנהל באתר StraightActing.com – המהווה קהילה של גברים הומואים המגדירים את עצמם "מתנהגים כסטרייטים" (straight-acting). הוא מצא כי רבים מחברי הקהילה, שהשתתפו בדיונים בלוחות המודעות שבאתר, הביעו הערצה כלפי אידאלים גבריים מסורתיים ועויינות כלפי גברים הומואים נשיים (Clarkson, 2006; Sánchez, Greenberg, Liu, & Vilain, 2010). Clarkson טוען כי הגבריות אותה מבנים חברי הקהילה מוגדרת באופן דומה לגבריות הנורמטיבית של מעמד הפועלים וכי היא מושתת על הכנעה של נשים וגברים שאינם מתנהגים כסטרייטים. הוא מוסיף וטוען כי רבים מהגברים באתר מאששים את סברתה של Ward (2000, בתוך Clarkson, 2006) כי הנצחת סמלים היפר-גבריים בקרב גברים הומואים עשויה לשמש לקידום

עמדות שליליות כלפי נשיות, גברים נשיים ונשים. ראוי לציין כי אין לראות קהילה וירטואלית ספציפית זו כמייצגת את כלל הקהילה ההומוסקסואלית, כמובן, אלא רק כעדות לקיומן של גישות שליליות כלפי נשיות בתוך הקהילה. קאריגן ועמיתיו (Carrigan, Connell, & Lee, 1985) הציעו את המונח **אידאולוגיה גברית הגמונית** כמבנה חברתי, במסגרתו הגבריות נתפסת כנכס שלפיו מרובדת היררכיית הכח, כאשר בעלי הכח משמרים אותו ע"י העמדה בעמדה נחותה את אלו שחסרים נכס זה, שביניהם נשים, הומואים, צעירים, [אנשים] חלשים ונשיים. Taywaditep (2001/2002) טוען כי יישום תיאוריה זו לגברים הומואים גורס כי, בדומה לגברים סטרייטים, גברים הומואים רבים יוצרים חלוקת כח המבוססת על גבריות, שמובילה להערכה כלפי גברים הומואים גבריים וחוסר הערכה כלפי גברים הומואים נשיים. בהתאם להסתכלות זו, הדעות הקדומות של גברים הומואים כנגד נשיות נמצאות בכפיפה אחת יחד עם ביטויים אחרים של אידאולוגיה גברית הגמונית בחברה, כולל סקסיזם, התנגדות לנשיות, העמדת נשים בעמדה נחותה והומופוביה.

היות ונשים טרנסג'נדריות נתפסות בחברה לא אחת כגברים נשיים (ז"א – ההתייחסות אליהן היא לא בהתאם לזהותן המגדרית אלא בהתאם למינן הביולוגי, מה שניתן לטעון שמהווה צורת התייחסות טרנספובית בפני עצמה), במחקר הנוכחי הועלתה ונבדקה ההשערה כי ישנה קורלציה חיובית בין עמדות שליליות של גברים הומואים כלפי נשיות ובין הטרנספוביה שהם מפנים כלפי נשים טרנסג'נדריות. כמו כן, נבדק הקשר בין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, בקרב גברים הומואים, לשני משתנים נוספים: סקסיזם ומודעות לגבריות.

סקסיזם וגברים הומואים

הגדרות של סקסיזם מדגישות, באופן כללי, שני היבטים: עוינות כלפי נשים (רגשות עוינים וסטריאוטיפים שליליים), ותמיכה בתפקידי מגדר מסורתיים (הגבלת התנהגותן של נשים כך שתתאים לתכתיבים חברתיים וכבילת נשים לתפקידים פחותי סטטוס וכח לעומת אלו של גברים) (Glick & Fiske, 1997). היבטים אלו עולים בקנה אחד עם ההגדרה של Swim, Aikin, Hall, & Hunter (1995) ל**סקסיזם מיושן**, המתבטא באמונה בסטריאוטיפים מגדריים מסורתיים ו/או תמיכה ביחס בלתי שוויוני כלפי גברים ונשים. Swim ועמיתה טוענים כי בחברה המודרנית, בניגוד לעבר, קיימים לחצים חברתיים חזקים לדכא תפיסות סטריאוטיפיות ודעות קדומות מיושנות לגבי נשים. כך יתכן כי

אנשים שנראה כי אינם סקסיסטים על פני השטח, עשויים להחזיק בסתר בעמדות שליליות או רגשות שליליים כלפי נשים. כתוצאה מכך הביטוי של סקסיזם בחברה המודרנית הוא מעודן יותר מאשר בעבר. סקסיזם מעודן (subtle sexism) מאופיין ביחס בלתי שוויוני ומזיק כלפי נשים באופן גלוי, אשר אינו מובחן מכיוון שהוא נתפס כהתנהגות מקובלת או נורמטיבית (Swim & Cohen, 1997). לפיכך אנשים, הדוחים סטריאוטיפים ודעות קדומות מיושנות כלפי נשים, עשויים לחשוב כי אפליה כלפי נשים היא עניין של העבר, לחוש אנטגוניזם כלפי נשים הבאות בדרישות פוליטיות או כלכליות, ולחוש טינה כלפי הטבות מיוחדות לנשים, כגון מדיניות שנועדה לסייע לנשים באקדמיה או בעבודה. ניתן לתאר עמדות עדכניות אלו כלפי נשים כ**סקסיזם מודרני** (Swim et al., 1995). ההתמודדות עם סקסיזם על סוגיו אינה נחלתן של נשים סיסג'נדריות (שאינן טרנסג'נדריות) בלבד. ג'וליה סרנו, פמיניסטית טרנסקסואלית, מתארת את התמודדותה עם טרנספוביה ומיזוגניה (שנאת נשים):

נשים טרנסקסואליות... הינן על המוקד לא רק מפני שאנחנו טרנס[סקסואליות], אלא בגלל הנקביות והנשיות שלנו. במילים אחרות, אנחנו לא מתמודדות רק עם טרנספוביה, אלא עם טרנס-מיזוגניה... כשעשיתי את השינוי, התחלתי פתאום לחוות מיזוגניה בדרכים שלא חוויתי קודם לכן, גם מכיוון שכעת אנשים תפסו אותי והתייחסו אליי כאל נקבה וגם מכיוון שכל-כך הרבה מהטרנספוביה שהתמודדתי עמה הייתה נטועה בבירור במיזוגניה.

(The Scavenger , Whipping Girl: Interview with trans feminist Julia Serano, 2010)

כיום ישנו גוף מחקר משמעותי, הממשיך ומתפתח, העוסק בסקסיזם על רובדיו השונים והשלכותיו בחברות ובתרבויות מגוונות. עם זאת, המחקר הקיים מתמקד בעיקר באוכלוסיה הטרנסקסואלית, וספציפית יותר בגישותיהם השליליות של גברים הטרנסקסואלים כלפי נשים. במחקרים כאלו נמצאו קשרים גם בין גישות שליליות כלפי גברים הומואים לאמונה בתפקידי מגדר מסורתיים (למשל Herek, 1988) ולסקסיזם (Davies, 2004; Whitley, 2001), ובין הומופוביה לגישות מיזוגניות (Parrott, Adams, & Zeichner, 2002). אולם, התייחסות לסקסיזם בקרב גברים הומואים עדיין

מועטה בשדה המחקרי, ועדויות על עצם קיומו בקהילה ההומואית הן, לעת עתה, בעיקר אנקדוטליות (למשל - פורומים באינטרנט).

מחקר מעניין, הראוי לציון בהקשר זה, הוא האתנוגרפיה של Johnson and Samdahl (2005), שבדקו את גישותיהם המיזוגניות של גברים הומואים, לקוחות בבר הומואי בעיר גדולה בארה"ב, כלפי "ערב לסביות" המתקיים כבר פעם אחת בשבוע. מיזוגניה מתייחסת למגוון רחב של גישות או פעולות שליליות כלפי נשים. גישות/פעולות אלו יכולות לנוע בין שנאה עזה לאופנים מעודנים יותר של חוסר-חיבה, דיכוי והדרה. Johnson and Samdahl מצאו כי הגברים ההומואים שפקדו את הבר השתתפו באופן פעיל בפרקטיקות מיזוגניות על מנת להגן ותחזק את הבר כמרחב גברי בלבד. ע"י התנגדותם לקיומו של "ערב לסביות" הם חיזקו את תרבות ההגמוניה הגברית, בין היתר דרך שיח שהנמיך נשים בשל היותן נשים. אמנם מדובר במחקר בודד שהתייחס למסגרת ספציפית, אך אין זה בלתי-סביר להניח כי מקרים דומים רבים של סקסיזם ואפלייה כלפי נשים בקרב גברים הומואים המתרחשים כבדרך קבע – טרם זכו לתיעוד מחקרי סיסטמתי.

Matzner (2004) מתייחס לסוגיית הסקסיזם בקהילת ה-glbtc במסגרת האנציקלופדיה המקוונת לתרבות הומואית, לסבית, ביסקסואלית טרנסג'נדרית וקווירית. לדבריו, יש הטוענים כי קיימת היררכיה סקסיסטית בתוך הקהילה, כאשר תרבות הומואית, גברית לבנה היא השלטת. סטנדרטים של יופי, במיוחד כפי שהם מיוצגים בתקשורת ההומואית ובפורנוגרפיה, מציגים כאידאל גוף שרירי שהוא "גברי טיפוסי". המסר הוא כי מי שאינו תואם את הדימוי הזה, אינו מושך מינית. המקבילה לתמחור זה של הגבריות, היא השמצה של נשיות ונשים. גישות כאלו באות לידי ביטוי בברים להומואים [לדוגמא מחקרם של Johnson & Samdahl] ומקומות מפגש אחרים המפלים כנגד נשים.

בנוסף, מלכות דראג נתקלו ביחס שלילי מגברים הומואים אשר חשו כי ביטוי הנשיות שלהן משחק לידי סטריאוטיפים המקשרים הומוסקסואליות עם נשיות. לפי נקודת מבט זו, נוכחותן של מלכות דראג באירועים כגון מצעדי גאווה הינה מביכה לתנועה הגאה, ומהווה מכשול בפני קבלה חברתית.

כמו-כן, פמיניסטיות לסביות מתחו ביקורת על היותה של התיאוריה הקווירית משוחזרת. לטענתן, למרות האינקלוסיביות המוצהרת שלה, התיאוריה הקווירית מעניקה יתרון לנקודת מבט של גברים לבנים. תיאורטיקנים ואקטיביסטים המושפעים מהתיאוריה הקווירית אינם מכירים בדיכוי עמו נשים מתמודדות, ומתמקדים יותר במאבק

בהומופוביה (בה נתקלים באופן שווה גברים הומואים ונשים לסביות) מאשר בסקסיזם (הנחווה רק ע"י נשים) (Matzner, 2004).

סוגיות הקשורות בהתמודדות של נשים טרנסג'נדריות עם סקסיזם ומיזוגניה זקוקות באופן כללי לתשומת לב מחקרית החסרה כיום. בהקשר לעבודה הנוכחית, נראה כי ישנו מקום לבחון, האם ניתן ללמוד מגישותיהם הסקסיסטיות של גברים הומואים כלפי נשים בכלל על יחסם כלפי נשים טרנסג'נדריות. ייתכן כי השילוב בין עוינות כלפי נשים ונשיות באופן כללי, יחד עם אברסיה כלפי ביטויים של נשיות אצל גברים - הופך נשים טרנסג'נדריות, במיוחד, למושאי שנאה, עוינות וזלזול עבור גברים הומואים מסויימים. בהתאם לכך, ניתן לצפות למצוא קורלציה חיובית, בקרב גברים הומואים, בין סקסיזם וגישות שליליות כלפי נשיות, לבין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות.

מודעות לגבריות

Taywaditep (2001/2002) טוען כי במשך הילדות וגיל ההתבגרות, עוברים ילדים ונערים בעלי נטייה לנשיות תהליך של דה-פמיניזציה, בעקבות אפליה והדרה. כתוצאה מכך, העיסוק המוגבר של גברים שעברו דה-פמיניזציה בהשתלבות חברתית גובה מהם מחיר, היות והם למדו לקשר בין אי-תאימות מגדרית שלהם עצמם ושל גברים הומואים אחרים לבין אי נוחות וחוסר אישור. Taywaditep הציע את המונח **מודעות לגבריות - Masculinity Consciousness** – כמצוי בקורלציה עם עמדות שליליות כלפי נשיות. מודעות לגבריות הינו מבנה פסיכולוגי, המוגדר כנטייה האישית של גברים להיות מוטרדים ועוסקים בגבריות בהופעתם הפומבית. ניתן להמשיג מודעות לגבריות כהבדלים אינדוידואליים במידת החשיבות של גבריות בתפיסה העצמית, במודעות עצמית פומבית, ובהצגה עצמית. גברים בעלי מודעות עצמית גבוהה הופכים לממוקדים בעצמם כאובייקטים חברתיים בהקשר לגבריות. בהיותם בעלי מודעות גבוהה לקריטריונים החברתיים לגבריות, הם רגישים באופן כרוני לתפיסתם של אחרים את הגבריות שלהם. כתוצאה מכך, הם עוסקים באופן מתמיד בחיפוש מידע אודות התדמית הגברית שלהם, בהצגה עצמית סטרטגית, ובניטור ובקרה של התנהגותם, על-מנת להבטיח כי יותירו רושם גברי על אחרים.

תהליך הדה-פמיניזציה, הדורש מודעות מתמדת לליקויים בגבריות של הפרט, עשוי להוביל לתחושת אי-נוחות כללית מול נשיות. כשמיקוד עצמי זה הופך לנטייה קונגטיבית קבועה (מודעות לגבריות), רגשות שליליים מוצמדים באופן

מתמיד לנשיות, מה שמחריף עוד יותר את חוסר הנוחות הכרונית לגבי המאפיינים הנשיים של הפרט. אי נוחות זו עלולה להיות מוכללת, ע"י החצנה או התקה [או השלכה], לגברים הומואים נשיים או לנשיות באופן כללי. הגישות השליליות כלפי נשיות מוכללות ממכוונות-עצמי (חוסר שביעות רצון ובושה לגבי הנשיות של הפרט), למכוונות לאחר (דעות קדומות כנגד גברים הומואים נשיים) (Taywaditep, 2001/2002).

על בסיס הרציונל, המוצע בעבודה הנוכחית, הגורס כי ניתן להבין טרנספוביה המופנית ע"י גברים הומואים כלפי נשים טרנסג'נדריות כקשורה לעמדותיהם השליליות כלפי נשיות, הועלתה ונבדקה ההשערה כי ישנו קשר בין מודעות לגבריות, אצל גברים הומואים, לבין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות.

קבלה עצמית, מערכות יחסים זוגיות וטרנספוביה

גברים הומואים רבים מתקשים לקבל את זהותם המינית ולהשלים עמה. קושי זה הומשג ע"י חוקרים ואנשי מקצוע כ"הומופוביה מופנמת" - הפניית האדם ההומוסקסואל גישות חברתיות שליליות כלפי העצמי (Meyer & Dean, 1998 בתוך Frost & Meyer, 2009) או "הטרנסקסוזם מופנם" - הפנמת מערכת אידאולוגית המשמיצה אי-הטרנסקסואליות (Herek, 2004).

המאפיינים הפסיכולוגיים שנמצאו כקשורים להומופוביה מופנמת הם, בין היתר, קבלה עצמית נמוכה ויכולת פחותה לחשוף את הנטייה המינית בפני אנשים הטרנסקסואלים והומוסקסואלים אחרים (Kahn, 1991 בתוך Ross & Rosser, 1996). ממצאים דומים דווחו ע"י Szymanski, Kashubeck-West, and Meyer (2008) שביצעו סקירה מקיפה של הספרות על הטרנסקסוזם מופנם (Szymanski ועמיתיה התייחסו למונחים "הומופוביה מופנמת" ו"הטרנסקסוזם מופנם" כנרדפים) ומשתנים הנמצאים בקורלציה עמו. הן מצאו כי הטרנסקסוזם מופנם גבוה קשור בהתפתחות נמוכה יותר של זהות מינית, קושי רב יותר באספקטים שונים של יציאה מהארון, ופחות גילוי של הנטייה המינית לאחר.

תהליך היציאה מהארון כרוך בהתגברות על הומופוביה מופנמת (Jellison & McConnell, 2003), דרך הפנמת אמונות חיוביות והערכה מחדש של הגישות השליליות המופנמות של הפרט כלפי ההומוסקסואליות שלו (Hanley-Hackenbruck, 1988 בתוך Jellison & McConnell, 2003). מכאן, שגברים שנמצאים מחוץ לארון הם בעלי

קבלה עצמית גבוהה יותר ופחות יחס קונפליקטואלי סביב זהותם המינית. לפיכך, ניתן לצפות כי גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון יהיו בעלי רמה נמוכה יותר של גישות הטרוסקסיטיות, ומקבלים יותר כלפי עצמם ואחרים. לא מן הנמנע, אם כך, כי קבלה זו תהיה מוכללת למיעוטים נוספים באוכלוסיה הכפופים ליחס הטרוסקסיסטי, כמו אנשים טרנסג'נדרים. בהתאם לכך, במחקר הנוכחי נבדקה ההשערה כי גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון יהיו בעלי רמות טרנספוביה¹ נמוכות יותר, בהשוואה לאלו הנמצאים בארון (באופן חלקי או מוחלט).

קבלה של הנטייה החד-מינית היא רלוונטית באופן ישיר ליצירת מערכות יחסים רומנטיות יציבות ומספקות. קבלה עצמית מושגת ע"י עבודה על החלקים המוכחשים, התנערות מגישות הטרוסקסיטיות, וביטוי תחושת עצמי חיובית כגבר הומוסקסואל. ניהול מוצלח של אתגרים התפתחותיים אלו מקדם היווצרות של תחושת זהות הומוסקסואלית חיובית ואינטגרטיבית, שבתורה מקדמת התקשרות בטוחה עם גברים הומוסקסואלים אחרים ומקלה על יצירת אינטימיות ופיתרון בעיות הקשורות ליחסים (Elizur & Mintzer, 2003). לפיכך, ניתן לצפות כי גברים הומואים הנמצאים במערכות יחסים הם כאלו שמידת הגישות ההטרוסקסיטיות המופנמות שלהם היא מופחתת.

כמו כן, גברים הומואים מתייחסים פעמים רבות לבני זוגם כמקור ראשי של תמיכה חברתית (Kurdek, 1988). Szymanski et al. (2008) התייחסו בסקירתן על הומופוביה מופנמת למחקרים שבדקו את הקשר בין הומופוביה מופנמת לתמיכה חברתית, ומצאו כי הקשר הוא שלילי. ז"א, ככל שיש לאדם יותר תמיכה חברתית, הוא יהיה בעל רמה נמוכה יותר של הומופוביה מופנמת. Sherry (2007) מציינת כי בהעדר תמיכה חברתית, עולה הסיכוי להומופוביה מופנמת, מכיוון שאין מקור המשקף את העצמי ההומוסקסואלי באור חיובי. היות ובני זוג רומנטיים ממלאים תפקיד חשוב בתמיכה חברתית, ייתכן כי חברי קהילת ה-LGB שאינם נמצאים בקשר זוגי, ואינם זוכים לתמיכה כזו, יטו לרמות גבוהות יותר של הומופוביה מופנמת, ולהיפך. בהתאם לכך ניתן לצפות כי גברים הומואים שנמצאים בקשר זוגי יטו פחות לגישות הטרוסקסיטיות, גם מכיוון שסביר להניח כי רמת הקבלה העצמית שלהם גבוהה יחסית, וגם מכיוון שהקשר עצמו מהווה מסגרת של תמיכה חברתית התורמת להפחתת הומופוביה מופנמת/ הטרוסקסיוזם מופנם. לאור זאת, במחקר הנוכחי נבדקה ההשערה כי גברים הומואים הנמצאים בקשר זוגי הם בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו שאינם נמצאים בקשר זוגי.

¹ המונח "טרנספוביה" בעבודה הנוכחית מציין תמיד טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, אלא אם כן מצוין אחרת.

היכרות עם אדם טרנסג'נדר

עפ"י תיאורית המגע (contact hypothesis), דעות קדומות וסטריאוטיפים כלפי בני קבוצת מיעוט עשויים לפחות עקב אינטראקציה שוויונית בין קבוצות רב ומיעוט, תוך חתירה למטרות משותפות. כמו כן, מגעים המביאים לידיע והיכרות עשויים להפיק אמונות מבוססות יותר אודות קבוצות מיעוט, וכך לתרום להפחתה בדעות הקדומות (Allport, 1979). מחקרים רבים תמכו ביישום תיאוריית המגע לעמדות של אנשים הטרוסקסואלים כלפי הומואים ולסביות. במחקרים כאלו נמצא כי אחד המשתנים העיקריים המנבאים יחס כלפי הומואים ולסביות הוא מידת האינטראקציה או ההיכרות האישית עם גבר הומו או אישה לסבית. גברים ונשים הטרוסקסואלים שדיווחו כי הם מכירים גבר הומו או אישה לסבית, הביעו גישות חיוביות יותר כלפי אנשים הומוסקסואלים מאשר אנשים הטרוסקסואלים שאין להם חוויות של מגע כזה (Bowen & Bourgeois, 2001; Herek, 1988; Herek & Capitanio, 1996; Herek & Glunt, 1993; Lemm, 2006).

Pettigrew and Tropp (2000) ערכו מטא-אנליזה מקיפה שכללה 203 מחקרים, בנושא ההשפעה של מגע (contact) על מזדדים של דעות קדומות כלפי מיעוטים שונים, כולל כלפי מיעוטים מיניים (sexual minorities). ב-94% מהמחקרים נמצא קשר הפוך בין מגע לדעות קדומות. כמו כן נמצא כי למגע גודל אפקט בינוני ($d = -.42$) בהפחתת דעות קדומות.

בהתאם לתיאורית המגע, נבדקה במספר מחקרים הסברה כי היכרות עם אדם טרנסג'נדר קשורה לגישות כלפי אנשים טרנסג'נדרים באופן כללי. Hill and Willoughby (2005) שפיתחו ותיקפו סולם להערכת טרנספוביה, מצאו כי סטודנטים שפגשו באופן אישי אדם טרנסקסואל, טרנסג'נדר או קרוס-דרסר קיבלו ציונים נמוכים באופן מובהק בסולם, מסטודנטים שלא הכירו אדם השייך לאחת הקבוצות הנ"ל (ההשערה אוששה עבור כל אחת משלושת הקבוצות לחוד). Tee and Hegarty (2006) מצאו כי סטודנטים שהייתה להם היכרות עם קבוצת מיעוט מגדרית אחת לפחות (טרנסקסואלים, טרנסג'נדרים או טרנסווסטים) הביעו פחות התנגדות לזכויות אזרחיות של אנשים טרנסג'נדרים, מאשר כאלו שהיו בעלי מגע קודם מועט עם מיעוטים מגדריים. בנוסף, היכרות עם מיעוטים מיניים (הומואים, לסביות או בי-סקסואלים) ניבאה חלק ייחודי מהשונות בהתנגדות לזכויות אזרחיות של אנשים טרנסג'נדרים. Claman (2007) דיווחה על תוצאות דומות בעבודת הדוקטורט שלה, אודות המנבאים של גישות כלפי אנשים טרנסג'נדרים. היא מצאה כי

היעדר חשיפה לאנשים טרנסג'נדרים ניבא גישות שליליות כלפי אנשים טרנסג'נדרים באופן כללי. בהתאם, מידה מסוימת של מגע עם אנשים טרנסג'נדרים, או חוויה אחת לפחות של חשיפה לאדם טרנסג'נדר, ניבאו גישות חיוביות כלפי אנשים טרנסג'נדרים.

בהמשך לממצאי המחקרים המצוטטים לעיל, שנערכו על אוכלוסיות נבדקים הטרוסקסואליות במלואן או ברובן, בעבודה הנוכחית נבדק היישום של תיאורית המגע לגישות כלפי אנשים טרנסג'נדרים בקרב גברים הומואים. ספציפית, נבדקה ההשערה כי גברים הומואים בעלי היכרות עם אדם טרנסג'נדר, יהיו בעלי רמות טרנספוביה נמוכות יותר מגברים הומואים ללא היכרות כזו.

המחקר הנוכחי

לאור הסקירה שניתנה לעיל, מטרתו המרכזית של מחקר זה הייתה לבדוק את הקשרים בין: א. עמדות שליליות כלפי נשיות, ב. מודעות לגבריות ו-ג. סקסיזם, לבין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב גברים הומואים. משתנים אלו נמדדו ע"י שאלונים (ראה/י פירוט בפרק השיטה). בנוסף, נבדקו הקשרים בין קיום היכרות עם אדם טרנסג'נדר, הימצאות בארון לעומת מחוץ לארון והימצאות בקשר זוגי לבין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות.

השערות המחקר

H1: תימצא קורלציה חיובית בין עמדות שליליות כלפי נשיות לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, כך שגברים הומואים בעלי עמדות שליליות יותר כלפי נשיות, יהיו בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה.

H2: תימצא קורלציה חיובית בין מודעות לגבריות לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, כך שגברים הומואים בעלי מודעות גבוהה יותר לגבריות יהיו בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה.

H3: תימצא קורלציה חיובית בין סקסיזם לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, כך שגברים הומואים בעלי רמה גבוהה יותר של סקסיזם, יהיו בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה.

H4: השונות בטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות תוסבר ע"י עמדות שליליות כלפי נשיות, מודעות לגבריות וסקסיזם.

H5: גברים הומואים בעלי היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו בעלי היכרות שטחית בלבד או ללא כל היכרות עם אדם טרנסג'נדר.

H6: גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון (באופן מלא) יהו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו הנמצאים מחוץ לארון באופן חלקי או בארון.

H7: גברים הומואים הנמצאים בקשר זוגי, יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו שאינם נמצאים בקשר זוגי.

שיטה

משתתפים

המשתתפים היו 163 גברים הומואים (לפי הגדרה עצמית, כפי שבא לידי ביטוי בהענות למודעה הקוראת לגברים הומואים להשתתף במחקר, ובתשובה לשאלה: "למי אתה נמשך מינית?"), שגויסו למחקר ע"י פרסום בפורומים ואתרים הרלוונטיים לקהילת הלהט"ב באינטרנט, פניות לארגוני הלהט"ב השונים וכן ע"י שימוש בשיטת "כדור השלג". 10 משתתפים הושטו מהניתוח: 4 עקב כך שהתגוררו בחו"ל, היות והמחקר ביקש להתייחס לישראל בלבד, 4 נוספים עקב היותם טרנסג'נדרים, היות והמשתנה העיקרי שנחקר היה טרנספוביה, ו-2 נוספים עקב נתונים חסרים (תשובות חסרות למעל 25% מהשאלות).

מאפיינים דמוגרפיים ואישיים

טווח הגילאים של המשתתפים נע בין 18.5 ל-63 ($M=32.4$, $SD=9$). רובם המכריע של המשתתפים (91.4%) היו ילידי ישראל, 3.1% ילידי בריה"מ לשעבר ו-2.4% ילידי ארה"ב, אירופה ואסיה. לגבי 3.1% לא היו נתונים. רב המשתתפים התגוררו בערים, כאשר 65.6% מסך המשתתפים התגוררו במרכז (42.9% בתל אביב ו-22.7% בערים אחרות במרכז), 12.9% בצפון, 6.1% באזור ירושלים והדרום ו-6.7% ביישובים קטנים ברחבי הארץ. לגבי 8.6% לא היו נתונים. כ-2/3 מהמשתתפים היו אקדמאים, כאשר 5.5% היו בעלי השכלה תיכונית (11-12 שנות לימוד), 14.1% בעלי השכלה תיכונית עם בגרות מלאה, 12.3% בעלי השכלה על-תיכונית, 31.3% בעלי תואר ראשון, 30.1% בעלי תואר שני ו-6.7% בעלי דוקטורט.

מבחינת משיכה מינית, רוב המשתתפים (76.1%) הגדירו את עצמם כנמשכים "לגברים בלבד" ($n=124$), 22.7% כנמשכים "בעיקר לגברים" ($n=37$) ו-1.2% כנמשכים "לגברים קצת יותר" ($n=2$). רב המשתתפים הגדירו את עצמם כ"מחוז' לארון", כאשר 74.8% היו מחוז' לארון (באופן מלא), 22.1% מחוז' לארון באופן חלקי, ו-1.8% בארון. לגבי 1.2% לא היו נתונים. עבור המשתתפים שהגדירו את עצמם כמחוז' לארון (באופן מלא או חלקי) משך הזמן מחוז' לארון נע בין 5 חודשים ל-35 שנים, עם ממוצע של 9.4 שנים, וסטיית תקן של 6.5 שנים.

52.8% מהמשתתפים העידו על עצמם כי הם נמצאים בקשר זוגי ו-46.6% העידו כי אינם נמצאים בקשר זוגי. לגבי משתתף אחד לא היו נתונים. בקרב המשתתפים שנמצאו בקשר זוגי, משך הקשר נע בין חודשיים ל-32 שנים, עם ממוצע של 4.8 שנים וסטיית תקן של 5.6 שנים. בנוסף, נשאלו המשתתפים האם יש להם היכרות עם אדם טרנסג'נדר ואם כן - עד כמה קרובה. 41.1% דיווחו כי אינם מכירים אדם טרנסג'נדר, 46% דיווחו על היכרות שטחית ו-12.3% על היכרות קרובה. לגבי משתתף אחד לא היו נתונים.

כלים

1. עמדות שליליות כלפי נשיות

משתנה זה נמדד ע"י גרסה עברית של שאלון ה-NATE (Negative Attitudes Toward Effeminacy), שפותח ע"י Taywaditep (2001) ונועד למדוד דעות קדומות כנגד נשיות אצל גברים הומואים, ב-3 היבטים: הקוגניטיבי, הרגשי וההתנהגותי. השאלון כולל 17 פריטים, אותם צריך המשתתף לדרג על סולם בן 7 דרגות, הנע מ-1 ("מאוד לא מסכים") עד 7 ("מסכים מאוד"). הציון עבור כל משתתף חושב ע"י היפוך הפריטים ההפוכים, ולאחר מכן חישוב ציון ממוצע, הנע בין 1 ל-7, כאשר ציון גבוה יותר משקף רמה גבוהה יותר של דעה קדומה כנגד נשיות. פריטים לדוגמא: "זה מטריד אותי לראות בחור הומו מתנהג כמו אשה", "הנשיות של חלק מהגברים ההומואים מזיקה לתדמית הציבורית של כלל הגברים ההומואים". השאלון נמצא תקף ומהימן, מקדם מהימנות של עקיבות פנימית 0.92-0.94 (Taywaditep, 2001).

2. מודעות לגבריות

משתנה זה נמדד ע"י גרסה עברית של שאלון ה-MC (Masculinity Consciousness) שפותח ע"י Taywaditep (2001) ונועד לבדוק נטייה למודעות עצמית גבוהה וניטור עצמי בהקשר של מידת הגבריות של הפרט. השאלון כולל 18 פריטים, אותם צריך המשתתף לדרג על סולם בן 10 דרגות, הנע מ-1 ("לגמרי לא נכון לגביי") עד 10 ("בהחלט נכון לגביי"). הציון עבור כל משתתף הופק ע"י חישוב ממוצע של הפריטים, הנע בין 1-10, כאשר ציון גבוה יותר

משקף רמה גבוהה יותר של מודעות לגבריות. פריטים לדוגמא: "בנוכחות אחרים, לפעמים אני מתנהג בכוונה באופן גברי כשאני עושה דברים", "הייתי מושפל אילו מישהו היה מעיר שאני קצת נשי". השאלון נמצא תקף ומהימן, מקדם מהימנות של עקיבות פנימית 0.94-0.95 (Taywaditep, 2001).

3. סקסיזם

סקסיזם נמדד ע"י גרסה עברית של שאלון הסקסיזם שפותח ע"י Swim et al. (1995) ומורכב משאלון סקסיזם מיושן (Old-Fashioned Sexism) ושאלון סקסיזם מודרני (Modern Sexism). שאלון הסקסיזם המיושן נועד למדוד אמונה בסטריאוטיפים מגדריים מסורתיים ו/או תמיכה ביחס בלתי שוויוני כלפי גברים ונשים. שאלון הסקסיזם המודרני נועד למדוד צורות מעודנות או מוסוות יותר של סקסיזם – סקסיזם נסתר או כזה שאין מבחינים בו, מכיוון שהוא מובנה לתוך נורמות חברתיות. שאלון הסקסיזם המיושן כולל 5 פריטים. פריטים לדוגמא: "יהיה לי נוח באותה מידה עם גבר או אשה בתור בוס/ית", "יותר חשוב לעודד בנים מאשר בנות להשתתף בפעילויות ספורט". שאלון הסקסיזם המודרני כולל 8 פריטים. פריטים לדוגמא: "בממוצע, אנשים בחברה שלנו מתייחסים לבעלים ונשים באופן שווה", "החברה הגיעה לנקודה בה לנשים וגברים יש הזדמנויות שוות להגיע להישגים". בשני השאלונים, המשתתף נדרש לדרג את הפריטים על סולם בן 5 דרגות, הנע מ-1 ("מאוד לא מסכים") ל-5 ("מסכים מאוד"). במחקר הנוכחי נעשה שימוש בשאלון הסקסיזם, הכולל את שאלוני הסקסיזם המיושן והמודרני, כיחידה אחת. ציוני הסקסיזם חושבו ע"י היפוך הפריטים ההפוכים, ולאחר מכן חישוב ציון ממוצע עבור כל משתתף, הנע בין 1 ל-5, כאשר ציון גבוה יותר משקף רמה גבוהה יותר של סקסיזם. השאלון נמצא תקף ובעל מהימנות מספקת; מקדמי מהימנות של עקיבות פנימית עבור שאלון הסקסיזם המיושן ועבור שאלון הסקסיזם המודרני היו 0.66 ו-0.84, בהתאמה (Swim et al., 1995).

4. טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות

משתנה זה נבדק ע"י שימוש בפריטים מתוך שאלון ה-GTS (Genderism & Transphobia Scale) שפותח ע"י Hill and Willoughby (2005) ונועד למדוד גישות שליליות כלפי אנשים טרנסג'נדרים. ג'נדריזם הינו אידאולוגיה התומכת בהערכה שלילית כלפי אי-קונפורמיות מגדרית או אי התאמה בין מין למגדר, ומנציחה שיפוט שלילי כלפי

אנשים שאינם מציגים עצמם כגבר או אישה סטריאוטיפיים. השאלון מודד ביטויים אפקטיביים, קוגניטיביים והתנהגותיים של גישות טרנספוביות וג'נדריסטיות. במחקר הנוכחי נעשה שימוש בפריטים מתוך השאלון שהיו טעונים על הפקטור - טרנספוביה/ג'נדריות. לא נעשה שימוש בפריטים שהיו טעונים על הפקטור הנוסף - gender bashing (אלימות על רקע מגדר). בנוסף, הורדו מהשאלון פריטים המתייחסים לטרנספוביה כלפי גברים טרנסג'נדרים (FTM), והושארו פריטים המתייחסים לטרנספוביה באופן כללי, או ספציפית כלפי נשים טרנסג'נדריות (MTF). כתוצאה מכך נוצר שאלון בן 18 פריטים (מתורגמים לעברית), אותם צריך היה המשתתף לדרג על סולם בן 7 דרגות, הנע מ-1 ("מאוד לא מסכים") עד 7 ("מסכים מאוד"). הציון עבור כל משתתף חושב ע"י היפוך הפריטים ההפוכים, ולאחר מכן סכימת הפריטים, ונע בין 18-126, כאשר ציון גבוה יותר משקף רמה גבוהה יותר של טרנספוביה. פריטים לדוגמא: "גברים שמתנהגים כנשים צריכים להתבייש בעצמם", "ניתוחים לשינוי מין הם שגויים מבחינה מוסרית". השאלון נמצא תקף ומהימן, עם מקדם מהימנות של עקיבות פנימית 0.95 (Hill & Willoughby, 2005). נתוני מהימנות עבור הגרסא של השאלון בה נעשה שימוש במחקר הנוכחי מדווחים בפרק התוצאות.

הליך

המשתתפים ענו למודעה שהופיעה באתרי אינטרנט, פורומים, "פייסבוק", או אי-מיילים שנשלחו אליהם, בה הופיע תיאור קצר של המחקר וקישור לשאלון המקוון. נושא המחקר הוצג כ"שונות מגדרית". השאלונים נבנו בעזרת אפליקציית הרשת Google docs, מה שאפשר אנונימיות מלאה של המשתתפים תוך מילוי השאלון online. המסמך כלל דף פתיחה ובו הסבר על מטרת המחקר והתחייבות של עורכת המחקר לאנונימיות וסודיות, שאלון מאפיינים דמוגרפיים ואישיים, ואת שאלוני המחקר. משהשלים המשתתף את מילוי השאלונים, תגובתו נרשמה במערכת באופן אוטומטי.

תוצאות

על מנת לבדוק מהימנות של עקיבות פנימית עבור משתני המחקר, חושב מדד אלפא קרונבך עבור כל שאלון. המהימנויות מוצגות בטבלה 1.

טבלה 1 – מהימנויות של משתני המחקר

המשתנה	מהימנות	N
Cronbach α		
NATE	.93	163
MC	.95	163
Sexism	.82	163
Transphobia	.85	163

NATE=עמדות שליליות כלפי נשיות. MC=מודעות לגבריות. Sexism=סקסיזם. Transphobia=טרנספוביה.

ניתן לראות כי מהימנויות המשתנים הן גבוהות, ונעות בין 0.82 ל-0.95.

מטריצת קורלציות בין משתני המחקר, ממוצעים וסטיות תקן מוצגות בטבלה 2. מהטבלה עולה כי בהתאם להשערות המחקר, נמצאו קורלציות חיוביות ומובהקות בין טרנספוביה לבין עמדות שליליות כלפי נשיות, מודעות לגבריות, וסקסיזם, כך שגברים הומואים בעלי עמדות שליליות יותר כלפי נשיות, רמה גבוהה יותר של מודעות לגבריות ורמה גבוהה יותר של סקסיזם – היו גם בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה.

על מנת לנבא טרנספוביה לפי עמדות שליליות כלפי נשיות, מודעות לגבריות וסקסיזם, נערך ניתוח רגרסיה לינארית בשיטת stepwise (ראה/י טבלה 3). תחילה הוכנס לרגרסיה המשתנה עמדות שליליות כלפי נשיות, שלו המתאם הגבוה ביותר עם טרנספוביה. היות ולמשתנים מודעות לגבריות וסקסיזם מתאמים זהים עם טרנספוביה, ניתוח הרגרסיה נערך פעמיים, כאשר פעם אחת הוכנס לאחר המשתנה עמדות שליליות כלפי נשיות המשתנה מודעות לגבריות ולאחריו סקסיזם, ובפעם השנייה סקסיזם ולאחריו מודעות לגבריות. בשני הניתוחים התקבלה תוצאה זהה. בהתאם להשערת המחקר, נמצא כי ניתן להסביר 55% מהשונות בטרנספוביה ע"י עמדות שליליות כלפי גבריות וסקסיזם ($R^2 = 0.55$).

$F(2,160) = 98.11, p < .001$. נמצא כי גם עמדות שליליות כלפי נשיות ($\beta = .61, t = 10.46, p < .001$), וגם סקסיזם ($\beta = .24, t = 4.05, p < .001$) ניבאו טרנספוביה באופן מובהק. מודעות לגבריות לא היוותה גורם מנבא לטרנספוביה, וזאת בניגוד להשערת המחקר.

טבלה 2 – מטריצת קורלציות, ממוצעים וסטיות תקן של משתני המחקר ($N=163$)

המשתנה	NATE	MC	Sexism	Transphobia
NATE	---			
MC	*.62	---		
Sexism	*.42	*.34	---	
Transphobia	*.71	*.49	*.49	---
<i>M</i>	2.99	3.80	1.91	33.39
<i>SD</i>	1.28	1.94	.55	13.14

* $p < .01$

NATE=עמדות שליליות כלפי נשיות. MC=מודעות לגבריות. Sexism=סקסיזם. Transphobia=טרנספוביה.

לבחינת ההשערה כי גברים הומואים בעלי היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מבעלי היכרות שטחית בלבד או ללא כל היכרות עם אדם טרנסג'נדר, נערך מבחן t למדגמים בלתי תלויים, שהעלה כי קיים הבדל מובהק ($t_{(160)} = -2.27, p < .05$). כלומר, בהתאם להשערה, נמצא כי גברים הומואים בעלי היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר היו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר ($M=27.20, SD=10.71$) מגברים הומואים בעלי היכרות שטחית בלבד או ללא כל היכרות עם אדם טרנסג'נדר ($M=34.32, SD=13.27$).

לבחינת ההשערה כי גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון באופן מלא יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו הנמצאים בארון או מחוץ לארון באופן חלקי, נערך מבחן t נוסף למדגמים בלתי תלויים. נמצא כי קיים הבדל מובהק ($t_{(159)} = 4.70, p < .001$), כך שבהתאם להשערה, גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון היו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר ($M=30.92, SD=11.10$) מאלו הנמצאים בארון או מחוץ לארון באופן חלקי ($M=41.62, SD=15.77$).

טבלה 3 – ניתוח רגרסיה לינארית של משתנים המנבאים טרנספוביה

המשתנה	<i>B</i>	<i>SE B</i>	β
NATE	6.25	.60	.61
Sexism	5.67	1.40	.24

$R^2 = 0.55, p < .001$

ולבסוף חושב מבחן *t* נוסף למדגמים בלתי תלויים לבחינת ההשערה כי גברים הומואים הנמצאים בקשר זוגי, יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו שאינם נמצאים בקשר זוגי. בניגוד להשערה, נמצא כי רמת הטרנספוביה של מי שנמצא בקשר זוגי ($M=34.63, SD=13.97$) הייתה גבוהה יותר מרמת הטרנספוביה של מי שלא נמצא בקשר זוגי ($M=31.92, SD=12.15$), אך הבדל זה לא היה מובהק ($t_{(160)} = 1.31, p=n.s$).

דיון

מטרתו המרכזית של מחקר זה הייתה לבחון את הקשר בין עמדות שליליות כלפי נשיות, מודעות לגבריות וסקסיזם, לבין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב גברים הומואים. כמו כן, נבדקו הקשרים בין קיום היכרות עם אדם טרנסג'נדר, הימצאות בארון לעומת מחוץ לארון והימצאות בקשר זוגי לבין טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות. השערה 1 ניבאה כי תימצא קורלציה חיובית בין עמדות שליליות כלפי נשיות לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות. ספציפית, שוער כי גברים הומואים בעלי עמדות שליליות יותר כלפי נשיות, יהיו בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה. השערה זו אוששה. השערה 2 ניבאה כי תימצא קורלציה חיובית בין מודעות לגבריות לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, כך שגברים הומואים בעלי מודעות גבוהה יותר לגבריות יהיו בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה. השערה זו אוששה גם כן. השערה 3 ניבאה כי תימצא קורלציה חיובית בין סקסיזם לטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, כך שגברים הומואים בעלי רמה גבוהה יותר של סקסיזם, יהיו בעלי רמה גבוהה יותר של טרנספוביה. גם השערה זו אוששה. עמדות שליליות כלפי נשיות היו בקורלציה גבוהה ומובהקת עם טרנספוביה ($r=.71, p<.01$), בעוד שמודעות לגבריות וסקסיזם היו בקורלציה בינונית ומובהקת עם טרנספוביה ($r=.49, p<.01$) בשני המקרים).

השערה 4 ניבאה כי השונות בטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות תוסבר ע"י עמדות שליליות כלפי נשיות, מודעות לגבריות וסקסיזם. השערה זו אוששה חלקית – ניתוח הרגרסיה הראה כי עמדות שליליות כלפי נשיות וסקסיזם ניבאו טרנספוביה באופן מובהק, והסבירו 55% מהשונות. המשתנה עמדות שליליות כלפי נשיות היה המשמעותי ביותר בניבוי טרנספוביה (50% שונות מוסברת), וסקסיזם שני בתרומתו (שונות מוסברת 5%). בניגוד להשערה, מודעות לגבריות לא היוותה גורם מנבא לטרנספוביה. ניתן להסביר ממצא זה ביחס לקורלציה הגבוהה בין מודעות לגבריות לעמדות שליליות כלפי נשיות ($r=.62, p<.01$). למרות שמודעות לגבריות נמצאת בקורלציה חיובית ומובהקת עם טרנספוביה, היות והקורלציה בין מודעות לגבריות ועמדות שליליות כלפי נשיות היא גבוהה, סביר כי מודעות לגבריות לא תרמה להסבר בשונות בטרנספוביה מעבר לתרומה של עמדות שליליות כלפי נשיות.

באופן כללי, הממצאים הנ"ל תומכים בהשערות המחקר. ניכר כי עמדות שליליות כלפי נשים ונשיות בקרב גברים הומואים עשויות למלא תפקיד מרכזי בביטויים קוגניטיביים, רגשיים והתנהגותיים של טרנספוביה כלפי נשים

טרנסג'נדריות. הקשר החזק בין עמדות שליליות כלפי נשיות לטרנספוביה אינו מפתיע. אפשר שהוא משקף ראייה של נשים טרנסג'נדריות כגברים נשיים בעיני גברים הומואים. מעבר לכך, ניתן להסבירו ע"י עצם היותן של נשים טרנסג'נדריות מפרות נורמות מקובלות של מגדר בחברה. אצל גברים מסויימים, חרדותיהם בנוגע לגבריות שלהם מופעלות כאשר הם מעומתים עם ביטויים לא מסורתיים של מגדר - בין אם זהות מגדרית, תפקידי מגדר או העדפה מינית. חרדה זו, בתורה, תורמת להפצת הומופוביה וטרנספוביה (Nagoshi et al., 2008). ספציפית עבור גברים הומואים, גבריותם נתונה עוד יותר לאיום וספק בחברה ההטרוסקסיטית, המונחית ע"י אידאולוגיה גברית הגמונית. איום זה מוביל, בין היתר, לעיסוק מוגבר של גברים הומואים בגבריותם (מודעות לגבריות), הנתפסת כערך חיובי, לעומת נשיות שנתפסת כפסולה. תחושת הערעור הפנימי הנוצרת, גוברת מול אנשים טרנסג'נדרים, החורגים מנורמות המגדר המקובלות, ומיתרגמת לטרנספוביה. באופן הגיוני, נשים טרנסג'נדריות (MTF) מעוררות תחושות אלו בקרב גברים הומואים ביתר שאת.

כמו כן, הממצא כי סקסזום קשור בטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות תואם ממצאי מחקרים קודמים, שהראו כי אמונות מסורתיות לגבי התפקידים של נשים בחברה ניבאו גישות שליליות כלפי אנשים טרנסג'נדרים (Claman, 2007; Nagoshi et al., 2008) וכי אמונות ליברליות לגבי התפקידים של נשים ניבאו גישות חיוביות כלפי אנשים טרנסג'נדרים (Claman, 2007).

השערה 5 ניבאה כי גברים הומואים בעלי היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו בעלי היכרות שטחית בלבד או ללא כל היכרות עם אדם טרנסג'נדר. ההשערה אוששה – גברים הומואים שדיווחו כי יש להם היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר, היו בעלי ציונים נמוכים יותר באופן מובהק בסולם הטרנספוביה מאילו בעלי היכרות שטחית בלבד או ללא כל היכרות עם אדם טרנסג'נדר. ממצא זה עולה בקנה אחד עם תיאוריית המגע (Allport, 1979) ותואם מחקרים קודמים, שנערכו בקרב אוכלוסיה הטרוסקסואלית, והראו כי היכרות אישית, אינטראקציה או חשיפה קשורות לגישות חיוביות יותר כלפי אנשים טרנסג'נדרים (Hill & Willoughby, 2005; King, Winter, & Webster, 2009) וכלפי הומואים ולסביות (Herek & Glunt, 1993; Lemm, 2006). חשוב לציין, עם זאת, כי אופי המחקר הנוכחי אינו מאפשר להבחין האם גברים הומואים שמכירים אדם טרנסג'נדר הופכים להיות פחות טרנספובים בעקבות ההיכרות, או שמא גברים הומואים שהם פחות טרנספובים מלכתחילה הם בעלי סיכוי

גבוה יותר להתקרב לאדם טרנסג'נדר. תמיכה אמפירית לסברה כי ההיכרות היא שמובילה לירידה בטרנספוביה נמצאה במחקרים, שבחנו את היישום של תיאוריית המגע לדעות קדומות על רקע גזעי, והראו כי הנתיב המוביל ממגע (contact) לדעות קדומות פחותות **חזק יותר** מהנתיב המוביל מדעות קדומות לפחות מגע (Pettigrew, 1997;) (Powers & Ellison, 1995).

השערה 6 ניבאה כי גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון (באופן מלא) יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו הנמצאים מחוץ לארון באופן חלקי או בארון. השערה זו אוששה. ניתן לפרש ממצא זה כתומך בסברה כי גברים הומואים הנמצאים מחוץ לארון הינם בעלי קבלה עצמית גבוהה יותר וגישות פחות הטרוסקסיסטיות, ועל כן בעלי סבירות גבוהה יותר לבוא במגע עם אנשים אחרים שנתפסים כחורגים מהנורמות ההטרוסקסיסטיות השליטות בחברה, ומסוגלים יותר לקבלם.

השערה 7 ניבאה כי גברים הומואים הנמצאים בקשר זוגי, יהיו בעלי רמת טרנספוביה נמוכה יותר מאלו שאינם נמצאים בקשר זוגי. השערה זו לא אוששה. בנוסף, בניגוד להשערה, נמצא כי רמת הטרנספוביה הממוצעת של גברים הומואים שהיו בקשר זוגי הייתה גבוהה יותר מרמת הטרנספוביה של אלו שלא היו בקשר זוגי, אך הבדל זה לא היה מובהק. לממצא זה כמה הסברים אפשריים. ראשית, ההשערה נתמכה על רציונל, לפיו ניתן להניח כי גבר הומו הנמצא בקשר זוגי, התגבר על ההטרוסקסיות שהפנים בעבר, כחלק מתהליך של ביסוס זהות הומוסקסואלית חיובית, המקדמת יצירת התקשרות אינטימית בטוחה עם גברים הומוסקסואלים אחרים (Elizur & Mintzer, 2003). עם זאת, בעוד שישנו ביסוס מחקרי לסברה כי קבלה עצמית, ועמה ירידה בגישות הטרוסקסיסטיות, מקדמות יצירת זוגיות הומוסקסואלית מיטיבה, טרם נחקר האם דינמיקה זו פועלת גם בכיוון ההפוך, ז"א – האם ברגע שגבר הומו נמצא בקשר זוגי, עצם הימצאותו בקשר תורמת לירידה בגישות הטרוסקסיסטיות. ייתכן כי להימצאות בקשר אין השפעה נוספת על עמדות וגישות הטרוסקסיסטיות שהפרט כבר גיבש. לבחינת סוגיה זו, יש צורך במחקר נוסף.

שנית, במחקר הנוכחי לא נשאלו המשתתפים לגבי טיב הקשר הזוגי שלהם, אלא רק לגבי קיומו או היעדרו. בדומה לקשרים אינטימיים בין בני זוג הטרוסקסואלים, קשרים אינטימיים הומוסקסואליים עשויים להיות טעונים באינטאקציה בין-אישית שלילית ואף אביוסיביים. קשרים כאלו נוטים להיות מבוססים על התקשרות לא בטוחה (Bartholomew,) (Regan, Oram, & White, 2008; Stanley, Bartholomew, Taylor, Oram, & Landolt, 2006; שנמצאת

בקורלציה חיובית עם הומופוביה מופנמת (Corley & Kort, 2006; Sherry, 2007; Mohr & Fassinger, 1998) בתוך Corley & Kort, 2006). לפיכך, ייתכן כי גברים הומואים הנמצאים במערכות יחסים שאינן מיטיבות, הם למעשה בעלי רמה גבוהה של הומופוביה מופנמת/ הטרנססקיזום מופנמ. היות וטיב הקשר הזוגי במחקר הנוכחי לא הוערך, ניתן לראות בכך הסבר אפשרי לרמה גבוהה יותר של טרנספוביה שנמצאה בקרב משתתפים שהיו בקשר זוגי, לעומת אלו שלא היו בקשר זוגי (אם כי, הבדל זה לא היה מובהק).

שלישית, יש להתייחס בזהירות לסברה כי גישות פחות הטרנססקיזטיות בקרב גברים הומואים תתרגמנה לגישות חיוביות יותר כלפי אנשים טרנסג'נדרים ולירידה ברמת הטרנספוביה. אמנם יש בכך הגיון אינטואיטיבי, מכיוון שאנשים טרנסג'נדרים נתונים ליחס הטרנססקיזטי בחברה בדומה להומואים, לסביות ובי-סקסואלים, אך אין בכך הבטחה לסולידריות כלפיהם. כאמור, חלק מההומואים והלסביות רואים אנשים טרנסג'נדרים כלגמרי נפרדים ומובחנים מהם (Weiss, 2004). לפיכך, ייתכן כי גברים הומואים הנמצאים בקשר זוגי יהיו מקבלים יותר כלפי עצמם וכלפי גברים הומואים אחרים, אך עדיין יראו אנשים טרנסג'נדרים כשונים, "אאוטסיידרים", וראויים ליחס עויין.

מגבלות המחקר

עקב היותו מחקר רוחבי, המבוצע בנקודת מסויימת בזמן, המחקר הנוכחי אינו מאפשר הסקה על סיבתיות. לפיכך, יש לנקוט זהירות בפירוש הממצאים. בנוסף, המדגם אינו מייצג את כלל אוכלוסיית הגברים ההומואים בישראל. מכיוון שהמשתתפים אותרו דרך האינטרנט, ישנה הטייה מסויימת במדגם שאינה מאפשרת הכללה רחבה יותר. למשל, 2/3 מהמדגם היו בעלי השכלה גבוהה, נתון שאינו מייצג את כלל אוכלוסיית הגברים הומואים. סביר להניח כי השימוש במדגם אינטרנטי הביא לכך שהמשתתפים היו משכילים יחסית ובעלי גישה לאמצעים טכנולוגיים. גברים הומואים שאינם נופלים לקטגוריות אלו ונוספות, אינם מיוצגים במחקר. בנוסף, מחקרים המבוצעים בעזרת שאלונים מקוונים חשופים לסכנה של תגובות אקראיות. עם זאת, יש לציין כי אחת החוזקות של המחקר הנוכחי, בהיותו מבוסס אינטרנט, היא הטרנזיגניות של המדגם ביחס למשתתפים כמו גיל, מיקום גיאוגרפי, ותעסוקה. זאת בניגוד למחקרים המבוצעים על מדגמי נוחות של סטודנטים באוניברסיטה ולכן בעייתיים להכללה ליתר האוכלוסייה, לרבות מחקרים שנערכו בעבר על גישות כלפי אנשים טרנסג'נדרים (Claman, 2007; Hill & Willoughby, 2005; Tee & Hegarty, 2006).

היות והמידע במחקר התקבל מהמשתתפים ע"י דיווח עצמי, תיתכן השפעה של רצייה חברתית שעשויה להטות את הממצאים. ייתכן כי משתתפים מסויימים לא ענו באופן כנה לחלוטין על השאלות, מכיוון שלא רצו להצטייר באור שלילי. הסתייגות זו היא רלוונטית במיוחד לשאלון הטרנספוביה, אשר הינו בעל תוקף נראה גבוה. אמנם שאלוני המחקר היו אנונימיים, אך אין בכך ערובה להיעדר רצייה חברתית (Evans, Garcia, Garcia, & Baron, 2003). לפיכך, יש להתחשב בנושא זה בפירוש הממצאים.

ולבסוף, המחקר הנוכחי התמקד בטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב גברים הומוסקסואלים. לא ניתן להכליל ממצאים אלו לאוכלוסיות אחרות בקהילת ה-LGB (לסביות ובי-סקסואלים). בנוסף, למרות שישנם ודאי יסודות משותפים בבסיס טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות (MTF) וגברים טרנסג'נדרים (FTM), סביר להניח כי גורמים ייחודיים וספציפיים פועלים בהבניית כל אחד מסוגי הטרנספוביה, כתלות במאפייני המחזיק בגישות הטרנספוביות ובמאפייני מושא היחס הטרנספובי. כך, למשל, גורמים שונים עשויים לעמוד בבסיס טרנספוביה של גברים הומואים כלפי נשים טרנסג'נדריות, טרנספוביה של נשים לסביות כלפי גברים טרנסג'נדרים וכו'. לפיכך, אין להכליל ממצאי מחקר זה מעבר לאוכלוסיות שנחקרו בו.

השלכות המחקר

מחקר זה סיפק תובנות בעלות ערך אודות המשתנים שעשויים להשפיע על טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב גברים הומואים. מחקר על גישות כלפי אנשים טרנסג'נדרים בתוך קהילת ה-LGB עודנו מועט, ובכך ייחודו של המחקר הנוכחי, התורם לגוף הידע בתחום זה. לממצאים השלכות למספר תחומים. ראשית, ישנה חשיבות רבה להעלאת מודעות הציבור לנושא הטרנספוביה. אנשים טרנסג'נדרים בכל העולם, כמו גם בישראל, סובלים מהדרה, אפליה ודעות קדומות המופנות כלפיהם ומביאות להרחקתם מהחברה. טרנספוביה, בדומה לדעות קדומות אחרות, מתחזקת ע"י בורות. חינוך לקבלה כלפי שונות מינית עדיין חסר בבתי הספר בישראל, ושונות מגדרית מהווה נושא שאין אליו התייחסות כלל. הבנה טובה יותר של הגורמים לטרנספוביה עשויה לתרום לפיתוח תכניות חינוכיות במטרה להעלות את המודעות לצרכים, מצוקות, וזכויות של אנשים טרנסג'נדרים. בנוסף, הבנה של טרנספוביה היא הכרחית על מנת ללמד ולחנך את האנשים המעורבים בעיצוב דעת הקהל, החל מאנשי חינוך, פוליטיקאים וחברי כנסת וכלה

בעיתונאים, אנשי תקשורת על סוגיה, יוצרים ואמנים. כל הנ"ל כוללים אנשים המשתייכים לקהילת ה-LGB בישראל, ומשפיעים על עמדות הציבור הגאה והציבור הרחב כאחד. לאור זאת, ישנה חשיבות רבה להעלאת המודעות של דמויות בעלות השפעה חברתית לסובלנות כלפי אנשים טרנסג'נדרים.

שנית, להבנה של טרנספוביה חשיבות רבה לקהילה הטיפולית, ובכללה פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, פסיכיאטרים, רופאים אנדוקרינולוגים, מנתחים פלסטיים ואנשי טיפול נוספים העובדים עם אוכלוסייה טרנסג'נדרית. אנשי המקצועות הטיפוליים אינם חסינים בפני דעות קדומות כנגד קהילת ה-LGB (Garnets, Hancock, Cochran, Goodchilds,) (Liddle, 1996; Israel, Gorcheva, Burnes, & Walther, 2008; Peplau, 1991) ועשויים להיות מושפעים מסטריאוטיפים ודעות קדומות גם כלפי אנשים טרנסג'נדרים, במיוחד לאור הנראות הנמוכה של אנשים טרנסג'נדרים בחברה. לדעות קדומות כאלו עשויה להיות השפעה שלילית מכרעת על הטיפול באנשים טרנסג'נדרים ועל תפיסתם את המסד הרפואי והפסיכולוגי. ישנן עדויות אנקדוטליות לכך שחלק מחברי הקהילה הטרנסג'נדרית בישראל מתייחסים בחשש ובחשדנות לרופאים ומטפלים, עמדה שנובעת ודאי מיחס טרנספובי אליו נחשפו, או משמועות על יחס כזה בו נתקלו חבריהם וחברותיהם. כתוצאה מכך יורד האמון של אנשים טרנסג'נדרים ב"מערכת" והם נמנעים מלפנות לעזרה בעת מצוקה. לאור הקשיים הייחודיים בהם נתקלים אנשים טרנסג'נדרים במהלך חייהם (Clements-Nolle, Marx,) (Guzman, & Katz, 2001; Clements-Nolle, Marx, & Katz, 2006; Grossman & D'Augelli, 2006) הנגשת מסגרות ואנשי טיפול "טרנס-פרנדלי" הינה בעלת חשיבות ראשונה במעלה. בהקשר זה, המחקר הנוכחי רלוונטי במיוחד לאנשי טיפול השייכים לקהילת ה-LGB בעצמם. הממצאים מלמדים כי גם מטפלים חברי הקהילה עשויים להחזיק בדעות קדומות כנגד אנשים טרנסג'נדרים. טיפול מודע ואפקטיבי באנשים טרנסג'נדרים מחייב התגברות על דעות קדומות כאלו וטיפול מתוך עמדה "טרנס-חיובית" (Carroll, Gilroy, & Ryan, 2002) בשילוב עם הבנה של נושאים טרנס-ספציפיים (Bockting, Knudsen, & Goldberg, 2006; Carroll, Gilroy, & Ryan,) (2002; Israel, 2005).

ולבסוף, אחת ההשלכות החשובות של מחקר זה נוגעת לארגוני הלהט"ב בישראל. בדומה למקומות אחרים בעולם, לאחרונה ניכרת בישראל מגמה של אינקלוסיביות כלפי אנשים טרנסג'נדרים בתוך ארגוני הלהט"ב. עם זאת, כפי שתועד בעבודה הנוכחית, המעבר להכללה של אנשים טרנסג'נדרים רחוק מלהיות "חלק". ממצאי המחקר הנוכחי

מחזקים את העדות לכך כי קבלה של אנשים טרנסג'נדרים בתוך הקהילה כלל אינה מובנת מאליה. זאת ועוד, למרות שאין נתונים אובייקטיביים המעידים על כך, יש הטוענים כי ארגוני להט"ב מסויימים בישראל נמצאים בשליטה דומיננטית של גברים הומואים ועל כן האקלים בארגונים אלו מותווה על-ידיהם ובהתאם לאינטרסים שלהם. מובן כי יש להתייחס לטענה זו בזהירות ולבחון לעומק האם אכן המצב הוא כזה בטרם הסקת מסקנות כלשהי בעניין, אך במידה והיא משקפת מציאות קיימת - יש בכך רלוונטיות רבה למחקר הנוכחי, שהתמקד בטרנספוביה בקרב גברים הומואים. על כל פנים, ניתן לראות בממצאי המחקר קו מנחה לראשי ארגוני להט"ב ומנהיגים בקהילה לבחינת קיומן של גישות טרנספוביות בתכנים ובמסרים המועברים לחבריה באמצעים שונים. ספציפית, יש לבדוק האם נושאים הרלוונטיים לאנשים טרנסג'נדרים זוכים לייצוג הולם בארגוני להט"ב, ולדאוג לשילוב מסרים אנטי-טרנספוביים בפעילויות החינוכיות, החברתיות והפרסומיות של ארגונים אלו. עמדה אנטי-טרנספובית זו עשויה לקדם אינקלוסיביות של ממש ושוויוניות כלפי אנשים טרנסג'נדרים בקהילה. ממצא המחקר הנוכחי, כי גברים הומואים בעלי היכרות קרובה עם אדם טרנסג'נדר היו בעלי רמה נמוכה יותר של טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות, מלמד אודות התרומה של הכללת אנשים טרנסג'נדרים במרחבים השונים בקהילה להפחתת גישות שליליות ודעות קדומות כלפיהם.

מחקרי המשך

ממצאי מחקר זה הינם ראשוניים ואינם ממצים. יש צורך במחקר נוסף שיתייחס לגורמים נוספים הקשורים בטרנספוביה ויבחן היבטים שונים של גישות אנטי-טרנסג'נדריות. למשל, במחקר הנוכחי לא נבדק באופן ישיר הקשר בין הומופוביה מופנמת לטרנספוביה. מחקרים שיבחנו קשר זה, עשויים לשפוך אור נוסף על התפקיד שממלאת הומופוביה מופנמת, ככל הנראה, בעיצוב גישות טרנספוביות. כמו כן, יהיה זה מועיל לערוך מחקרים שאינם בעלי אופי קורלטיבי בלבד, אלא שיתפעלו משתנים הקשורים לטרנספוביה ע"י מניפולציות ניסוייות. מחקרים כאלו עשויים להיות בעלי ערך להבנה מעמיקה יותר של הדינמיקה הפועלת מאחורי טרנספוביה, ולתרום להבנת האופנים בהם ניתן לפעול על מנת להפחיתה.

המחקר הנוכחי התמקד בטרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב גברים הומואים. יש צורך להמשיך ולחקור טרנספוביה בקונטקטיות אפשריות אחרות, כמו טרנספוביה כלפי נשים טרנסג'נדריות בקרב נשים לסביות, טרנספוביה

כלפי גברים טרנסג'נדרים בקרב נשים לסביות, וטרנספוביה כלפי גברים טרנסג'נדרים בקרב גברים הומואים. מחקרים נוספים בתחום יסייעו בהבנת הבסיס הרחב יותר לטרנספוביה מחד, ולבידוד המשתנים הייחודיים עבור כל אוכלוסיה מאידך. המחקר בכל הנושאים הייחודיים לאנשים טרנסג'נדרים עודנו בשלביו הראשוניים, בעולם בכלל ובישראל בפרט. בידי חוקרים ואנשי טיפול נמצאת ההזדמנות החשובה לקדם ולהפיץ את הידע בנושאים אלו, ובכך לסייע למיגור הטרנספוביה.

ביבליוגרפיה

Allport, G.W. (1979). *The Nature of Prejudice: 25th Anniversary Edition*. New York: Basic Books.

Bailey, J.M., Kim, P.Y., Hills, A., & Linsenmeier, J.A.W. (1997). Butch, femme, or straight acting? Partner preferences of gay men and lesbians. *Journal of Personality & Social Psychology*, 73(5), 960-973.

Bartholomew, K., Regan, K.V., Oram, D., & White, M.A. (2008). Correlates of partner abuse in male same-sex relationships. *Violence and Victims*, 23(3), 344-60.

Bockting, W.O., Knudsen, G., & Goldberg, J.M. (2006). Counseling and mental health care for transgender adults and loved ones. *International Journal of Transgenderism*, 9(3/4), 35-82.

Bowen, A.M. & Bourgeois, M.J. (2001). Attitudes toward lesbian, gay, and bisexual college students: The contribution of pluralistic ignorance, dynamic social impact, and contact theories. *Journal of American College Health*, 50(2), 91-96.

Carrigan, T., Connell, B., & Lee, J. (1985). Toward a new sociology of masculinity. *Theory and Society*, 14(5), 551-604.

Carroll, L., Gilroy, P.J. & Ryan, J. (2002). Counseling transgendered, transsexual, and gender-variant clients. *Journal of Counseling and Development: JCD*, 80(2), 131-139.

Claman, E.E. (2007). *An examination of the predictors of attitudes toward transgender individuals*. Ph.D. dissertation, The Ohio State University, United States, Ohio.

Clarkson, J. (2006). "Everyday Joe" versus "pissy, bitchy, queens": Gay masculinity on StraightActing.com. *The Journal of Men's Studies*, 14(2), 191-207.

Clements-Nolle, K., Marx, R., & Katz, M. (2006). Attempted suicide among transgender persons: The influence of gender-based discrimination and victimization. *Journal of Homosexuality*, 51(3), 53-69.

Clements-Nolle, K., Marx, R., Guzman, R., & Katz, M. (2001). HIV prevalence, risk behaviors, health care use, and mental health status of transgender persons: Implications for public health intervention. *American Journal of Public Health*, 91, 915-921.

Corley, D.M., & Kort, J. (2006). The sex addicted mixed-orientation marriage: Examining attachment styles, internalized homophobia and viability of marriage after disclosure. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 13, 167-193.

Davies, C. (March 16, 2010). Whipping Girl: Interview with trans feminist Julia Serano. In *The Scavenger*. Retrieved December 12, 2010, from <http://www.thescavenger.net/glbsgdq/whipping-girl-interview-with-trans-feminist-julia-serano-28675.html>.

Davies, M. (2004). Correlates of negative attitudes toward gay men: Sexism, male role norms, and male sexuality. *The Journal of Sex Research, 41*(3), 259-266.

Devor, D.H., & Matte, N. (2004). One Inc. and Reed Erickson: The uneasy collaboration of gay and trans activism. *GLQ: A Journal of Gay and Lesbian Studies, 10*(2), 179-209.

Elizur, Y., & Mintzer, A. (2003). Gay males' intimate relationship quality: The roles of attachment security, gay identity, social support, and income. *Personal Relationships, 10*(3), 411-435.

Evans, D.C., Garcia, D.J., Garcia, D.M., & Baron, R.S. (2003). In the privacy of their own homes: Using the Internet to assess racial bias. *Personality & Social Psychology Bulletin, 29*, 273-284.

Frost, D.M., & Meyer, I.H. (2009). Internalized homophobia and relationship quality among lesbians, gay men and bisexuals. *Journal of Counseling Psychology, 56*(1), 97-109.

Garnets, L., Hancock, K.A., Cochran, S.D., Goodchilds, J., & Peplau, L.A. (1991). Issues in psychotherapy with lesbians and gay men: A survey of psychologists. *American Psychologist, 46*(9), 964-972.

Glick, P., & Fiske, S.T. (1997). Hostile and benevolent sexism. *Psychology of Women Quarterly, 21*(1), 119-135.

Grossman, A.H., & D'Augelli, A.R. (2006). Transgender youth: invisible and vulnerable. *Journal of Homosexuality*, 51(1), 111-128.

Herek, G.M. (1988). Heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men: Correlates and gender differences. *Journal of Sex Research*, 25(4), 451-477.

Herek, G.M. (2004). Beyond 'homophobia': Thinking about sexual prejudice and stigma in the twenty-first century. *Sexuality Research & Social Policy: A Journal of the NSRC*, 1(2), 6-24.

Herek, G.M., & Capitanio, J.P. (1996). "Some of my best friends": Intergroup contact, concealable stigma, and heterosexuals' attitudes toward gay men and lesbians. *Personality and Social Psychology Bulletin* 22(4), 412-424.

Herek, G.M., & Glunt, E.K. (1993). Interpersonal contact and heterosexuals' attitudes toward gay men: Results from a national survey. *The Journal of Sex Research*, 30(3), 239-244.

Hill, D.B., & Willoughby, B.L.B. (2005). The development and validation of the genderism and transphobia Scale. *Sex Roles*, 53(7/8), 531-544.

Israel, T., Gorcheva, R., Burnes, T.R., & Walther, W.A. (2008). Helpful and unhelpful therapy experiences of LGTB clients. *Psychotherapy Research*, 18(3), 294-305.

Israel, T. (summer 2005). ...and sometimes T: Transgender issues in LGBT psychology. Division 44 Newsletter. Retrieved January 5, 2011, from

<http://www.apadivision44.org/publications/newsletters/2005summer.pdf>

Jellison, W.A., & McConnell, A.R. (2003). The mediating effects of attitudes toward homosexuality between secure attachment and disclosure outcomes among gay men. *Journal of Homosexuality*, 46(1/2), 159-177.

Johnson, C.W., & Samdahl, D.M. (2005). "The night they took over": Misogyny in a country-western gay bar. *Leisure Sciences*, 27(4), 331-348.

King, M.E., Winter, S., & Webster, B. (2009). Contact reduces transprejudice: A study on attitudes towards transgenderism and transgender civil rights in Hong Kong. *International Journal of Sexual Health*, 21(1), 17-34.

Kurdek, L.A. (1988). Perceived social support in gays and lesbians in cohabitating relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(3), 504-509.

Lemm, K.M. (2006). Positive associations among interpersonal contact, motivation, and implicit and explicit attitudes toward gay men. *Journal of Homosexuality*, 51(2), 79-99.

Liddle, B.J. (1996). Therapist sexual orientation, gender, and counseling practices as they relate to ratings of helpfulness by gay and lesbian clients. *Journal of Counseling Psychology*, 43(4), 394-401.

Lombardi, E.L., Wilchins, R. A., Priesing, D., & Malouf, D. (2001). Gender violence: transgender experiences with violence and discrimination. *Journal of Homosexuality*, 42(1), 89-101.

Matzner, A. (2004). Sexism. In *glbtq: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender, and Queer Culture*. Retrieved December 12, 2010, from <http://www.glbtc.com/social-sciences/sexism.html>

Minter, S., & Daley, C. (2003). *Trans realities: A legal needs assessment of San Francisco's transgender community*. San Francisco: National Center for Lesbian Rights. Retrieved November 23, 2010, from <http://www.nclrights.org/site/DocServer/transrealities0803.pdf>

Nagoshi, J.L., Adams, K.A., Terrell, H.K., Hill, E.D., Brzuzy, S., & Nagoshi, C.T. (2008). Gender differences in correlates of homophobia and transphobia. *Sex Roles*, 59, 521-531.

Parrott, D.J., Adams, H.E., & Zeichner, A. (2002). Homophobia: Personality and attitudinal correlates. *Personality & Individual Differences*, 37, 1269–1278.

Pettigrew, T. F. (1997). Generalized intergroup contact effects on prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(2), 173-185.

Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2000). Does intergroup contact reduce prejudice? Recent metaanalytic findings. In S. Oskamp, (Ed.), *Reducing prejudice and discrimination: The Claremont Symposium on Applied Social Psychology* (pp. 93–114). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Powers, D.A. and Ellison, C. (1995). Interracial contact and black racial attitudes: The contact hypothesis and selectivity bias. *Social Forces*, 74(1), 205–226.

Ross, M.W., & Rosser, B.R.S. (1996). Measurement and correlates of internalized homophobia. A factor analytic study. *Journal of Clinical Psychology*, 52(1), 15-21.

Sánchez, F.J., Greenberg, S., Liu, W.M., & Vilain, E. (2009). Reported effects of masculine ideals on gay men. *Psychology of Men and Masculinity*, 10, 73–87.

Sánchez, F.J., Westefeld, J.S., Liu, W.M., & Vilain, E. (2010). Masculine gender role conflict and negative feelings about being gay. *Professional Psychology: Research and Practice*, 41(2), 104.

Stanley, J.L., Bartholomew, K., Taylor, T., Oram, D., & Landolt, M. (2006). Intimate violence in male same-sex relationships. *Journal of Family Violence*, 21(1), 31–41.

Stone, A.L. (2009). More than adding a T: American lesbian and gay activists' attitudes towards transgender inclusion. *Sexualities*, 12(3), 334–354.

Stotzer, R.L. (2009). Violence against transgender people: A review of United States data. *Aggression and Violent Behavior*, 14, 170–179.

Swim, J.K., & Cohen, L.L. (1997). Overt, covert, and subtle sexism. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1), 103-118.

Swim, J.K., Aikin, K.J., Hall, W.S., & Hunter, B.A. (1995). Sexism and racism: Old-fashioned and modern prejudices. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(2), 199-214.

Szymanski, D.M., Kashubeck-West, S., & Meyer, J. (2008). Internalized heterosexism: measurement, psychosocial correlates, and research directions. *Counseling Psychologist*, 36(4), 525-574.

Taywaditep, K. J. (2001). *Marginalization among the marginalized: Gay men's negative attitudes toward effeminacy*. Ph.D. dissertation, University of Illinois at Chicago, United States, Illinois.

Taywaditep, K. J. (2002). Marginalization among the marginalized: Gay men's anti-effeminacy attitudes. *Journal of Homosexuality*, 42(1), 1-28.

Weiss, J.T. (2004). GL vs. BT: The archaeology of biphobia and transphobia within the U.S. gay and lesbian community. *Journal of Bisexuality*, 3, 25-55.

White, C., & Goldberg, J. (2006). Expanding our understanding of gendered violence: Violence against trans people and their loved ones. *Canadian Woman Studies*, 25(1/2), 124-127.

Whitley, B.E. (2001). Gender-role variables and attitudes toward homosexuality. *Sex Roles*, 45(11/12), 691-721.

Winter, S., Chalungsooth, P., Teh, Y.K., Rojanaalert, N., Maneerat, K., Wong, Y.W., ... Macapagal, R.A. (2009). Transpeople, transprejudice and pathologization: A seven country factor analytic study. *International Journal of Sexual Health*, 21, 96-118.